

JAARVERSLAG 2022

Blik vooruit

We kijken terug op een onstuimig jaar. De oorlog in Oekraïne bracht torenhoge grondstoffen- en energieprijzen met zich mee. Daarnaast was er onduidelijkheid rondom het stikstofbeleid. Voor veel agrarische ondernemers leidde dit tot grote onzekerheid over de toekomst van hun bedrijven.

Maar er gebeurde ook iets moois: de trots op onze sterke én kostbare Nederlandse agrarische sector werd alleen maar aangewakkerd. En die trots zorgt ervoor dat de boeren zich niet zomaar uit het veld laten slaan en strijden voor een goede toekomst.

Als coöperatie AR willen we onze leden terzijde staan in deze turbulente tijden. Wij zoeken altijd naar mogelijkheden om vooruit te gaan. In het afgelopen jaar hebben we daarom - samen met u en onze medewerkers - onze visie voor de toekomst herijkt. Samen gaan we voor een sterke agrarische sector mét toekomst.

AR realiseert

24

"Het is voor ons elke keer weer een sport om het maximale resultaat te halen. Voor de toekomst houden we onze opties open. Qua oppervlak kunnen we niet uitbreiden, maar we zetten alles op alles om het technisch zo goed mogelijk te doen."

PLUIMVEEHOUDERS

Laura en John Schrijver, Lemelerveld

36

"Bij stal Geere-Stein werken we toekomstgericht. Ik heb gezorgd voor brede stalgangen, grote boxen en voldoende weidegrond. Ook gaan we inzetten op biodiversiteit. Alle ingrediënten zijn aanwezig om een speler te blijven in deze markt."

PAARDENHOUDER

Matthijs Maat, Doorn

28

"Met tijdig onderhoud aan de bestaande stallen maken én houden we ons bedrijf toekomstbestendig. We hebben de voermachine vervangen en een voerkeuken gemaakt om meerdere natte bijproducten te voeren en de voerkosten te drukken."

VARKENSHOUDERS

Alexander en Suzanne Kampman, Daarlerveen

44

"Omdat ik een kenniskloof zag tussen loonwerkers en boeren, hebben we een agrarisch adviseur in dienst genomen. Samen kijken we wat een boer wil bereiken en hoe wij als loonbedrijf daaraan kunnen bijdragen. Onze klanten waarderen dit."

LOONWERKER

Alwies Hermans, Steenderen

32

"Op onze oude locatie in Gelderland konden we de transitie niet maken. We zijn gestopt met varkens en hebben ons melkveebedrijf verhuisd naar Koufurderrige in Friesland. Mijn zoon van 18 werkt mee, we zijn allebei echte koeienmensen."

RUNDVEEHOUDER

Arjan Hendriks, Koufurderrige

50

"De landwinkel is de stabiele factor van ons bedrijf. We hebben de teelt hierop aangepast. Verder zorgen we ervoor dat er altijd iets te beleven is: een kopje koffie, een wandeling door de boomgaard of een bezoekje aan de kippenkar."

FRUITTELER

Wessel van Olst, Ressen

Het jaar in vogelvlucht

Blik vooruit met visie-en-strategietraject

De agrarische sector verandert in hoog tempo. Om goed op alle ontwikkelingen te kunnen anticiperen en te weten waar de kansen liggen is AR in 2022 gestart met een visie-en-strategietraject. In dit traject zijn leden, medewerkers en externe stakeholders actief betrokken.

Boerenprotesten

De aangekondigde stikstofmaatregelen zorgden voor veel onrust in de agrarische sector. Diverse boerenprotesten waren het gevolg. AR zet alles op alles om agrarische ondernemers te ondersteunen en gaat voor een bloeiende en innovatieve sector.

Omzetstijging in krimpende markt

In een krimpende markt heeft AR een uitstekend resultaat weten te realiseren. Alle vier de pijlers - voer, plant, op- en overslag en winkels - hebben hieraan bijgedragen. Via kortingen en prijsreducties profiteerden de leden en afnemers mee met het succes van de coöperatie.

Oorlog in Oekraïne

In februari 2022 brak de oorlog in Oekraïne uit. De kosten van grondstoffen en energie rezen de pan uit. Bovendien kwam de beschikbaarheid van verschillende grondstoffen in het gedrang. AR speelde hierop in door op tijd voldoende voorraad aan te leggen.

Grillig teeltseizoen

Het grillige teeltseizoen - met sneeuw, nachtvorst, hagel en droogte - had zijn weerslag op de plantaardige sectoren. De opbrengst en kwaliteit wisselden sterk per teelt en per regio. De opbrengstprijzen waren over het algemeen beter dan in de afgelopen jaren.

Goed rendement Welkoopwinkels

De veranderende marktomstandigheden deden een beroep op het aanpassingsvermogen van de winkels. Door het verdwijnen van de coronamaatregelen veranderde het koopgedrag van de consument. Toch hebben de winkels de omzet weten te behouden en een goed rendement gedraaid.

Profiel	6
VERSLAG VAN HET BESTUUR	8
VERSLAG VAN DE DIRECTIE	14
Voer	22
Pluimveehouderij	26
Varkenshouderij	27
Rundveehouderij	30
Biologisch	34
Coproducten	35
Paardenhouderij	38
Bedrijfsontwikkeling	39
Operationele activiteiten	40
Plant	44
AR Plant	47
CAF	49
Op- en overslag	52
Winkels	54
Holding	56
Duurzaamheid	58
Risicomanagement	60
Samenvatting resultaten	64
Blik op 2023	66
FINANCIEEL VERSLAG 2022	69

SAMEN ZIJN WIJ AR

AR is een coöperatie van ongeveer 2.000 agrarische ondernemers. Samen zijn zij eigenaar en afnemer van AR. Coöperatie AR en haar ondernemingen zijn een middel om het doel (= het ledenbelang) te realiseren.

Missie

AR stimuleert haar leden bij het optimaliseren van hun bedrijf en het realiseren van een gezond inkomen. We hebben hierbij niet alleen oog voor het heden, maar ook voor toekomstige generaties.

Vier pijlers

Via de pijlers voer, plant, op- en overslag en winkels levert AR een bijdrage aan de continuïteit van de bedrijven van de leden.

VOER

OP- EN OVERSLAG

PLANT

WINKELS

Vestigingen AR

AR heeft negen vestigingen, waaronder zes productie-locaties. Door de gescheiden productie kan AR alle voeders in eigen beheer produceren. Daarnaast vallen negen Welkoopwinkels onder het beheer van AR.

- Locaties AR:** Barneveld, Didam, Doetinchem, Helvoirt (per 1 maart 2023), Lienden, Lunteren, Waardenburg, Wageningen en Wichmond.
- Locaties Welkoopwinkels:** Barneveld, Elst, Geldermalsen, Putten, Veenendaal, Wageningen, Wijk bij Duurstede, Woudenberg en Zaltbommel.

Groeien tegen de stroom in

Begin 2022 konden de beperkende coronamaatregelen worden opgeheven. Hierdoor keerden we eindelijk terug naar een normale samenleving. Dit was echter van korte duur; Rusland viel Oekraïne binnen waarmee de oorlog een feit was. Deze oorlog heeft impact op de hele wereld, maar in het bijzonder op de mensen in Oekraïne zelf.

Naast de perikelen als gevolg van de oorlog hadden ondernemers te maken met de stikstofdiscussie. Deze discussie veroorzaakte veel stress bij boerengezinnen, omdat het voor velen niet duidelijk was (en is) of en hoe zij verder kunnen boeren op de huidige locatie. Boeren zijn gehecht aan hun plek waardoor de onduidelijkheid veel emoties losmaakt. De aanpak vanuit de overheid doet daar zeker geen goed aan.

In deze hectische markt heeft AR zich in 2022 prima staande gehouden. Met een groei van 9,2% in mengvoeders (7,1% totale veevoeromzet) is er een uitstekende prestatie neergezet, zeker in de context van een behoorlijk krimpende markt. De uitstekende liquiditeitspositie van AR heeft aan dit succes bijgedragen. Ook binnen AR Plant is een recordomzet geboekt. Voor het eerst is de grens van 10 miljoen euro omzet van gewasbeschermingsmiddelen gepasseerd. De omzet van Rijnzate is stabiel gebleven. Strategisch was Rijnzate in 2022 belangrijk om voldoende grondstoffen op voorraad te kunnen houden. De Welkoopwinkels draaiden weer een heel mooie omzet met daarbij een uitstekend resultaat.

AR FONDS VERBINDT BOER EN BURGER

Via het AR Fonds zet AR in op het versterken van de verbinding tussen boeren en de samenleving en het bevorderen van de communicatie tussen boeren en burgers. Dit doet zij onder andere door het vergroten van de betrokkenheid en bewustwording van burgers, het promoten van het bestaansrecht van boeren en het creëren van draagvlak in de buurt. Leden met een idee voor ondersteuning van verbindende activiteiten kunnen zich melden bij de voorzitter van hun district. Kijk op argroep.nl/arfonds voor de voorwaarden.

Visie-en-strategietraject

Om ook voor de toekomst klaar te zijn is in 2022 gestart met een visie-en-strategietraject. Hierin kijken het bestuur en de directie van AR samen wat belangrijke ontwikkelingen zijn en hoe we hierbij onze leden de komende jaren van dienst kunnen zijn. Eind 2022 is de visie vastgesteld en in 2023 wordt deze vertaald naar een strategie voor de verschillende bedrijfsonderdelen.

Op pagina 18 leest u meer over het visie-en-strategietraject.

BESTUUR COÖPERATIE AR

Van links naar rechts:

MELANDA BOUW-MULDERIJ (50) | Voorthuizen | lid
Benoemd in 2016 | Uiterlijk aftredend in 2028
Hoofdfunctie pluimveehouder, varkenshouder
Nevenfunctie manager inside sales FlexiForce

GIJS DE GAAIJ (43) | Zuilichem | secretaris
Benoemd in 2020 | Uiterlijk aftredend in 2032
Hoofdfunctie melkveehouder
Nevenfunctie districtsvoorzitter Holland Zuidwest FrieslandCampina

ANGELO TIGGELOVEN (34) | Vragender | lid
Benoemd in 2022 | Uiterlijk aftredend in 2034
Hoofdfunctie varkenshouder
Nevenfunctie bestuurslid AJK Vragender

ALEX REINDERS (53) | Zelhem | algemeen plaatsvervanger
Benoemd in 2012 | Aftredend in 2023
Hoofdfunctie melkveehouder
Nevenfuncties vicevoorzitter LTO afdeling West-Achterhoek | bestuurslid Natuurvereniging Onderholt

JACCO WISSERHOF (40) | Rhenen | lid
Benoemd in 2017 | Uiterlijk aftredend in 2029
Hoofdfunctie pluimveehouder
Nevenfuncties voorzitter Kring leghennenhouders LTO/NOP | secretaris gebiedscoöperatie Het Binnenveld

HERCO BOER (53) | Amerongen | adviseur
Benoemd in 2020 | Uiterlijk aftredend in 2028
Hoofdfunctie CFO Hoogwegt Group B.V.

NICOLIEN PETERS (52) | Zaltbommel | adviseur
Benoemd in 2020 | Uiterlijk aftredend in 2028
Hoofdfunctie directeur Start-Ups bij CSU

HERRY KOK (53) | Stoutenburg Noord | lid
Benoemd in 2016 | Uiterlijk aftredend in 2028
Hoofdfunctie varkenshouder
Nevenfunctie lid regiobestuur POV Regio West

MENSO TIJSSEN (49) | Altforst | voorzitter
Benoemd in 2014 | Aftredend in 2026
Hoofdfunctie fruitteler

Bestuursleden zijn tweemaal herkiesbaar (om de vier jaar).

Verslag van het bestuur

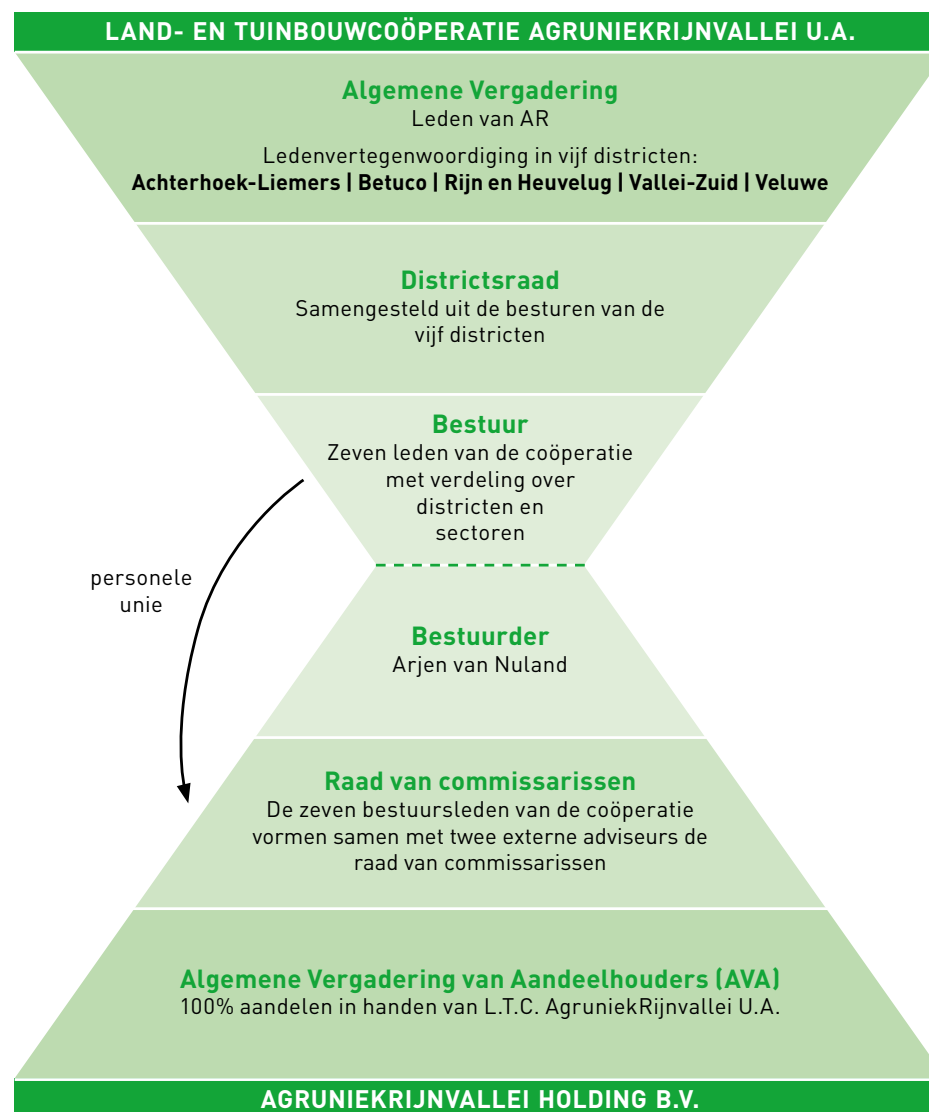
BESTUURLIJKE ORGANISATIE

De coöperatie is een springlevende organisatievorm. Resultaat voor de coöperatie betekent resultaat voor de leden. Coöperatie AR is ingericht volgens het zogenaamde zandlopermodel. Hierbij is een scheiding gemaakt tussen de coöperatie met haar verenigingsactiviteiten en de holding waarin de bedrijfsactiviteiten zijn ondergebracht. De leden zijn als lid verbonden aan L.T.C. AgruniekRijnvallei U.A. en de bedrijfsactiviteiten zijn ondergebracht in de vennootschap AgruniekRijnvallei Holding B.V. De coöperatie bezit 100% van de aandelen van AgruniekRijnvallei Holding B.V. Het bestuur van coöperatie AR bestaat uit zeven coöperatieleden en twee adviseurs en vormt een personele unie met de raad van commissarissen die toezicht houdt op het bedrijf.

ALGEMENE VERGADERING

Via de Algemene Vergadering van coöperatie AgruniekRijnvallei hebben de ruim tweeduizend leden zeggenschap over de coöperatie. Tijdens de Algemene Vergadering op 12 april 2022 in Veenendaal stelden de leden van AR de jaarrekening vast. Angelo Tiggeloven uit Vragender werd gekozen als bestuurslid van AR. Hij volgde André Wikkerink uit Sinderen op, die aftredend en niet-kiesbaar was. De voorzitter van het bestuur, Menso Tijssen uit Altforst, werd voor een nieuwe zittingsperiode gekozen. Ook konden de leden afscheid nemen van voormalig algemeen directeur Martin Grift. Hij vertrok vanwege zijn pensionering. In september 2021 is hij opgevolgd door Arjen van Nuland.

De notulen van de Algemene Vergadering van 12 april 2022 zijn voorlopig goedgekeurd door de notulencommissie, bestaande uit Rob Veenes uit Wehl en Arnold Dorrestijn uit Tiel.

Districtsraad en districten

De districtsraad van AR draagt bij aan het bevorderen van ledenbetrokkenheid en denkt mee over onderwerpen die de coöperatie raken. De districtsraad adviseert het bestuur over bestuurskandidaten en bespreekt belangrijke bestuursbesluiten. Ook geeft de districtsraad het bestuur instructie hoe te handelen als Algemene Vergadering van Aandeelhouders van AR Holding, bijvoorbeeld als het gaat om de goedkeuring van de jaarrekening. De vijf districtsbesturen - Achterhoek-Liemers, Betuco, Rijn en Heuvelrug, Vallei-Zuid en Veluwe - vormen samen de dertigkoppige districtsraad van AR. De voorzitter van het bestuur van de coöperatie zit ook de districtsraadsvergadering voor.

In het verslagjaar kwam de districtsraad viermaal bijeen. Tijdens de vijf districtsvergaderingen en de online vergadering in maart zijn de leden akkoord gegaan met de wijzigingen binnen de districtsbesturen. Aftredend en herkiesbaar waren Bart Holleman uit Babberich (Achterhoek-Liemers) en Cor van den Hazel uit Putten (Veluwe). Zij zijn voor een tweede zittingsperiode benoemd. Aftredend en niet-herkiesbaar waren Sven Wiggelo uit Dodewaard (Betuco), Cees-Jan Nell uit Langbroek (Rijn en Heuvelrug) en Aart-Jan Nummerdor uit Nijkerk (Veluwe). Als hun opvolgers zijn benoemd Hein van Olst uit Andelst (Betuco), Richard de Bie uit Werkhoven (Rijn en Heuvelrug) en Rick Visch uit 't Harde (Veluwe).

Sectorcommissies

De sectorcommissies akkerbouw, fruitteelt, pluimveehouderij, rundveehouderij en varkenshouderij vormen een klankbord voor de directie, zowel op commercieel als op kwaliteitsgebied. Het technisch voorzitterschap is in handen van een bestuurslid van AR dat actief is in een andere sector. De informatie-uitwisseling is waardevol, zowel voor de deelnemers als voor de directie van AR.

10 jaar AR

In 2022 bestond AR 10 jaar. Dit heugelijke feit hebben wij op zaterdag 18 juni met onze leden en medewerkers gevierd op onze locatie in Wageningen. Het terrein was sfeervol aangekleed met een grote tent en diverse foodtrucks. Ook werden er rondleidingen door de fabriek gegeven en waren er leuke activiteiten voor jong en oud. Op pagina 90 vindt u een fotoimpressie van het evenement.

Menso Tijssen, voorzitter

Samenstelling districtsraad

V.l.n.r.: Jos Siebes, Laag-Keppel (voorzitter) • Els Hendriksen-Gasseling, Wehl
Bennie Lendering, Wehl • Herman Maalderink, Warnsveld • Mariska Tiessink, Vorden
Bart Holleman, Babberich • Henri van Beek, Doesburg • Bas Bouwmeester, Vorden

V.l.n.r.: Klaas Mijnheer, Rouveen (voorzitter) • Marjan van de Vis, Voorthuizen
Heimen van Diest, Biddinghuizen • Rick Visch, 't Harde
Evert Jan Lagerweij, Lunteren • Johan Zijdeveld, Zeewolde • Wim van Harten, Stroe
Cor van den Hazel, Putten

V.l.n.r.: Hans van Leeuwen, Beneden-Leeuwen (voorzitter) • Harry van Beusichem, Kapel-Avezaath
Henk van Zandwijk, Herwijnen • Hein van Olst, Andelst
Corné van Steenis, Wadenhoijen

V.l.n.r.: Jacco Merkens, Werkhoven (voorzitter)
Peter van Rooijen, Cothen • Richard de Bie, Werkhoven

V.l.n.r.: Paul Schouten, Doorwerth (voorzitter)
Leanna Kooloos-Lagerweij, De Glind
Evert-Jan van Laar, Rhenen • Arjan Gerritsen, De Glind
Ria van Ingen-Van Ginkel, De Glind

Een jaar met twee gezichten

2022 was een jaar met twee gezichten. Het was een ongekend onrustig jaar voor de agrarische sector als gevolg van politieke onrust, de oorlog in Oekraïne en de gestegen prijzen van grondstoffen en energie. Tegelijkertijd was 2022 een succesvol jaar voor AR waarbij uitstekende resultaten werden geboekt en de afzetvolumes sterk zijn gestegen.

STIKSTOFMAATREGELEN

Bij het aantreden van het nieuwe kabinet werd al snel duidelijk dat de eerder aangekondigde stikstofmaatregelen moesten leiden tot een - al dan niet gedwongen - forse krimp van de sector. Diverse ideeën en plannen passeerden de revue, maar eind 2022 was nog niet duidelijk welke keuzes gemaakt zouden gaan worden. Wat het wel opleverde waren zorgen en frustraties bij agrarische ondernemers. Dit leidde tot felle protesten.

Maatschappelijke opgave

Steeds nadrukkelijker wordt er een maatschappelijke opgave bij de agrarische sector neergelegd. De ruimte om te ondernemen komt hierdoor veelal onder druk te staan. De ene keer gaat het om stikstofruimte die nodig is om andere sectoren te stimuleren (woningbouw, industrie). De andere keer gaat het om fysieke ruimte die nodig is. Zo becijferde de provincie Gelderland dat tweemaal de huidige provincieomvang nodig is om aan alle wensen te voldoen.

Standpunt AR: inzetten op innovatie

AR heeft in dit spanningsveld het standpunt ingenomen dat de agrarische sector prima een rol kan spelen in het verlagen van de stikstofuitstoot, maar dan wel voor een belangrijk deel via innovatie. Het tempo moet aangepast worden aan de realiteit en de pijn zal evenredig over de sectoren verdeeld moeten worden. Nu wordt de rekening te eenzijdig bij de agrarische sector gelegd.

INVLOED OORLOG OEKRAÏNE

In deze periode van politieke onzekerheid werd de wereld op 24 februari 2022 opgeschrikt door de Russische inval in Oekraïne. Naast het menselijke leed zorgde dit ook voor een verstoring van de grondstoffenstromen uit het Zwarte Zeegebied. Dit had zijn weerslag op de veevoerprijzen. De prijzen voor gas en elektriciteit stegen zelfs met meer dan 200%, mede door het verbod op import van Russisch gas. De agrarische sector merkte dit direct door sterk gestegen prijzen van bijvoorbeeld kunstmest.

Inkomsten landbouwsector

In een aantal sectoren lukte het om de gestegen kosten door te berekenen naar de afnemer, waardoor het agrarisch bedrijfsinkomen op niveau bleef. Maar in andere sectoren lukte dat niet, met name in de energie-intensieve sectoren was dit lastig. Gemiddeld waren de inkomsten van de landbouwsector in 2022 1,9% hoger dan een jaar eerder. De dierlijke productie daalde tegelijkertijd licht (0,7%); de plantaardige productie liet een relatief sterke afname zien van 3,4%.

Van links naar rechts:
Mark Ipema | operationeel directeur,
Arjen van Nuland | algemeen directeur
en Johan Schuttert | commercieel directeur

Verslag van de directie

GROTE IMPACT VOGELGRIEP

In 2022 had Nederland te maken met een continu vogelgriepvirus (AI). Het ging om een zeer besmettelijke variant (H5N1), waardoor zowel bij vogels in de natuur als bij pluimveebedrijven het hele jaar door vogelgriepbesmettingen plaatsvonden. Dit leidde bij pluimveebedrijven tot permanente ongerustheid en tot veel preventieve (hygiëne)maatregelen. De vele besmettingen leidden tot (preventieve) ruimingen en verdere beperkingen voor ondernemers. Onlangs is bekend geworden dat de Europese Commissie vaccineren onder voorwaarden toestaat. Het is nu wachten op de beschikbaarheid van een passend vaccin.

WISSELENDE OPBRENGSTEN IN PLANTAARDIGE SECTOREN

De plantaardige sectoren hadden te maken met extreme weersomstandigheden. In april werd de fruitteelt in het rivierengebied getroffen door een forse hagelbui die circa 1.000 hectare beschadigde. Daarna volgde een droge en hete zomer met sterk wisselende opbrengsten, mede afhankelijk van de omstandigheden ter plaatse en de mogelijkheden om te beregenen. De kosten in de plantaardige sector zijn hard gestegen maar in de meeste sectoren werden deze gecompenseerd door hogere opbrengstprijzen. De appelteelt was hierbij een negatieve uitzondering.

Snel anticiperen voor leveringszekerheid

In dit extreme en moeilijke jaar heeft AR haar kracht bewezen. Door snel te anticiperen op de ontwikkelingen in Oekraïne is de leveringszekerheid voor onze afnemers niet in het geding geweest. Ook waren we in staat om tegen relatief gunstige condities producten te blijven aanbieden. De op- en overslagactiviteiten van AR (ondergebracht in Rijnzate) waren hierbij strategisch erg belangrijk omdat hiermee voorraden aangelegd konden worden.

Krapte in de biologische grondstoffen

Sommige biologische grondstoffen waren als gevolg van de oorlog niet of nauwelijks verkrijgbaar. Net op tijd werd in maart door de overheid een beperkte derogatie afgekondigd die het mogelijk maakte om voor biologische veevoerders maximaal 5% gangbare grondstoffen te gebruiken. Deze ontheffing werd in het najaar weer ingetrokken.

Bijzonder mooi resultaat AR Voer

AR Voer heeft een zeer succesvol 2022 achter de rug. In alle sectoren kende AR een positieve klantbalans en een sterke afzetgroei in een krimpende markt. In de totale voeractiviteiten werd een (autonome) volumegroei van 7,1% gerealiseerd en in mengvoer was deze groei zelfs 9,2%. In alle veehouderijsectoren is de omzet gegroeid, maar de grootste stijging komt op conto van de pluimveehouderij. In maart 2022 is AR als eerste voerleverancier in Europa gestart met de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit in pluimveevoer en later ook in varkensvoer. Dit heeft nieuwe klanten opgeleverd. Het grootste aantal nieuwe klanten mocht AR in de rundveehouderij verwelkomen.

Leden profiteren mee van scherp zakendoen

Ondanks de hectische marktomstandigheden realiseerde AR in het eerste halfjaar van 2022 een mooi financieel resultaat. Om leden en afnemers direct van deze ontwikkeling mee te laten profiteren zijn voortijdig kortingen op mengvoer, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen uitgekeerd. Vanaf eind augustus 2022 kon AR een Extra AR voordeel van € 0,75 per 100 kg AR-mengvoeders inzetten, doorlopend tot in januari 2023. De afnemers van gewasbeschermingsmiddelen profiteerden eveneens en ontvingen in augustus 2022 een korting van 2% over de tot dat moment afgenomen gewasbeschermingsmiddelen. Afnemers van meststoffen die in het eerste halfjaar van 2022 al meststoffen bij AR hadden afgenomen, profiteerden via een korting van € 2,50 op dezelfde tonnages nieuw af te sluiten voorloop van meststoffen voor 2023.

AR PLANT REALISEERT RECORDOMZET GBM

Ook in de plantaardige sector werden uitstekende resultaten geboekt. Zo heeft AR in 2022 voor het eerst de omzetgrens van 10 miljoen euro gepasseerd voor gewasbeschermingsmiddelen. Deels komt dit door de gestegen prijzen en deels door de positieve klantenbalans en het toegenomen afzetvolume. AR zet daarbij in op vergroening van de gewasbescherming, de toepassing van biostimulanten om gewassen te ondersteunen en een vitale bodem. In 2022 is een recordaantal koelcellen behandeld met Fysium. Voor het eerst mocht dit product dat de bewaarbaarheid van het fruit verbetert, ook worden toegepast in peren.

WELKOOPWINKELS GOED GEPRESTEERD

De negen Welkoopwinkels van AR hebben goed gedraaid in 2022 en daarmee bijgedragen aan de korting die leden ontvingen op voer, gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen. De winkels zijn een belangrijke pijler binnen AR. In 2022 heeft AR daarom geïnvesteerd in een nieuw pand voor Welkoop Geldermalsen. In oktober is deze winkel feestelijk geopend.

Waardering van de leden

De AR-leden waarderen de prestaties van AR. Dat zien we terug in de omzetcijfers, maar ook in de ledenenquête van juni 2022 kwam dat naar voren. In deze enquête werd onder andere gevraagd naar de tevredenheid over AR. Maar liefst 87% van de respondenten was tevreden tot zeer tevreden. Een mooi resultaat dat we voor de toekomst op z'n minst willen vasthouden.

BLIK VOORUIT MET VISIE-EN-STRATEGIETRAJECT AR

In 2022 is AR gestart met een visie-en-strategietraject. Het doel was het ontwikkelen van een kompas voor de vraagstukken van deze tijd; een inspirerende visie en ambitie voor een verbindende en toekomstbestendige coöperatie. In 2023 wordt doorgewerkt aan de herijking van de strategie.

Er gebeurt veel in de wereld en er is veel onzekerheid in de sector: de onduidelijkheid rondom het stikstofbeleid, de hoge energie- en grondstoffenprijzen en de toenemende eisen vanuit de maatschappij. Voor AR was dit een goed moment om opnieuw 'de stip op de horizon te zetten'. Hoe dragen we als coöperatie bij aan een bloeiende agrarische sector waar voor de ondernemers een goede boterham mee te verdienen is?

Aanpak visie-en-strategietraject

Voor een gedegen aanpak is het adviesbureau Fresh Forward ingeschakeld. Dit bureau heeft veel ervaring met dergelijke trajecten. Voor het bepalen van de visie is 2030 als horizon genomen. Om de belangrijkste ontwikkelingen goed in beeld te krijgen is bij alle betrokkenen input verzameld: leden, medewerkers en externe stakeholders. De leden konden een vragenlijst invullen. Ook zijn het bestuur, de districtsraad en jongeren bevraagd. Alles bij elkaar heeft zo'n 25% van de leden zijn bijdrage geleverd aan het traject. De vragen gingen zowel over de eigen bedrijven als over AR. Dit leverde veel waardevolle informatie op.

Missie

In de ledenenquête hebben de leden expliciet gemaakt dat de focus van AR ook op de volgende generatie ondernemers moet liggen. Met andere woorden: bij de beleidsvorming moet niet alleen de korte termijn voor ogen gehouden worden; juist ook de behoeften van de volgende generatie en de impact op de langere termijn moeten nadrukkelijk meegenomen worden. Dit hebben we tot uitdrukking gebracht in de herformulering van de missie van AR:

AR stimuleert en ondersteunt haar leden actief bij het optimaliseren van hun bedrijf en het realiseren van een gezond inkomen. Hierbij hebben we niet alleen oog voor het heden, maar ook voor de toekomstige generaties.

Herijking visie

Uit de verzamelde input van leden, medewerkers en externe stakeholders kwam een aantal relevante ontwikkelingen naar voren. Allereerst is het

grillige verdienmodel van grote invloed, zeker bij afzet op de wereldmarkt. De productiekosten in Nederland zijn hoog en zullen verder toenemen door de schaarste aan grond en (ondernemings)ruimte. Dit vraagt om hoogwaardiger toekomstgerichte productie. Ontwikkelingen op het gebied van digitalisering, zoals dataverwaarding en robotisering, bieden hiervoor veel kansen. De politiek zet steeds verder in op verduurzaming en extensivering, terwijl de consument vaak nog andere keuzes maakt (prijs). We zien dat de lat steeds hoger komt te liggen en dit zal ook verder doorzetten.

De leden benadrukten de rol van AR als inkoopcoöperatie, die zorgt voor de juiste producten tegen de juiste voorwaarden. Dat is onze basis. Maar de rol van AR is breder dan die van leverancier. AR heeft een brede blik en kan stappen voorwaarts zetten zodat geanticipeerd wordt op toekomstige ontwikkelingen. Dat wordt ook van AR verwacht: 'richt je op de langere termijn, zodat ook voor de volgende generatie randvoorwaarden gecreëerd worden voor een gezond perspectief en verdienmodel'. Vanuit die rol zien de leden AR als vertrouwde partner die hen kan bijstaan bij het nemen van belangrijke (strategische) bedrijfsbeslissingen. Hierbij kan een sterkere verbinding tussen lid en AR waardevol zijn, maar deze binding moet de ondernemingsvrijheid niet beperken. Ook kan AR een rol spelen in de boerburger-relatie.

Opvallend was ook de inbreng van de jongeren. Zij kijken vaak met een andere blik naar hun onderneming en zien kansen waar hun ouders nog bedreigingen zien. Als coöperatie moeten we ervoor zorgen dat we ook hen betrekken. De nieuwe generatie ondernemers wil geen vooringevulde concepten of adviezen (van de erfbetreders), maar wil hulp om zelf te ondernemen.

Onze ambitie voor 2030

Als partnercoöperatie zetten we ons samen met onze leden en ketenpartners in voor zuiver voedsel; dat willen zeggen voedsel dat tegen een eerlijke prijs en op een duurzame en circulaire wijze geproduceerd is. Zo kunnen onze leden/klanten op een rendabele en duurzame wijze ondernemen.

ONZE VISIE

Onze visie is gebaseerd op vier thema's.

Verduurzaming als businessmodel: we zien dat verduurzaming randvoorwaardelijk is voor de sector, maar dat het ook zorgt voor onzekerheid bij de ondernemers doordat hun opdracht en beloning onduidelijk zijn. AR zal hier een leidende rol vervullen. Vanuit onze missie om bij te dragen aan een gezond inkomen van de leden kunnen we hen ondersteunen bij verduurzaming. De vraag is dan ook niet of we voor duurzaamheid moeten gaan, maar hoe we met verduurzaming een goed verdienmodel voor de leden kunnen creëren.

Dataverwaarding: het belang van data neemt exponentieel toe en de toepassing ervan is cruciaal voor innovatie. Het gaat om (praktische) managementinformatie op ondernemersniveau en gebundelde informatie op sectorniveau. AR wil investeren in tools en skills op het gebied van data.

AR als partnercoöperatie: AR is de partnercoöperatie van, voor en met boeren. AR wil met haar partners in de keten zorgdragen voor een eerlijke opbrengstprijis voor de boer. AR staat voor de belangen van haar leden, onderneemt met haar leden en is een kennisknooppunt en ontmoetingsplek voor haar leden.

Visie uitdragen en als magneet laten werken: we zijn ervan overtuigd dat de richting die we kiezen zowel verbindend als een houvast kan zijn voor leden en medewerkers. We laten zien wat we doen, wat we willen realiseren en wat we al gerealiseerd hebben. Hierdoor verwachten we dat het draagvlak voor de sector vergroot wordt.

De vier pijlers van AR

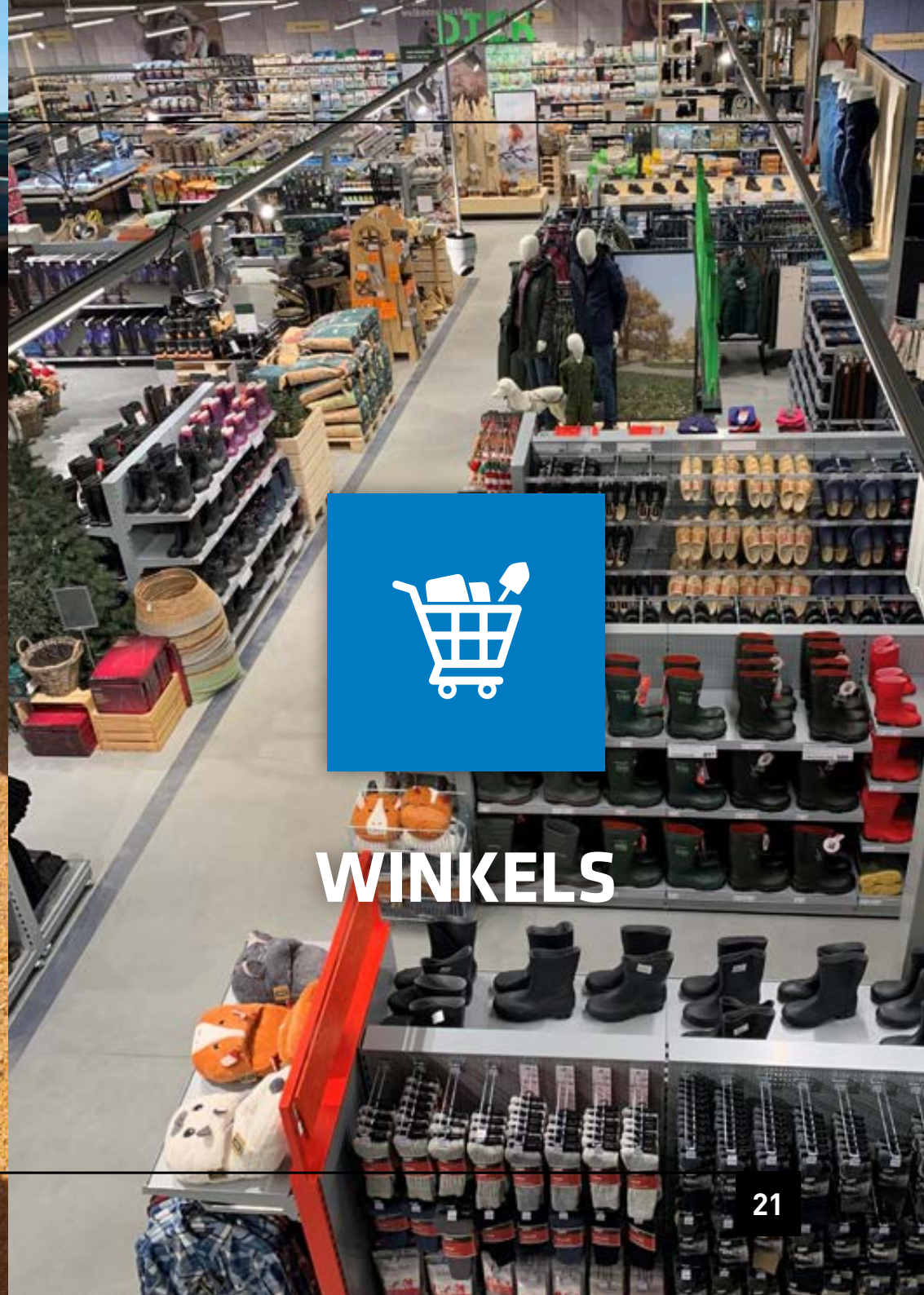
VOER

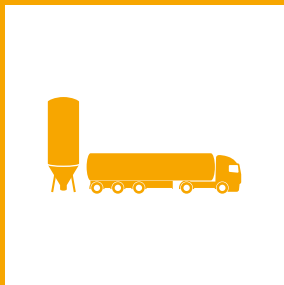
PLANT

OP- EN OVERSLAG

WINKELS

VOER

Blik vooruit in uitdagende markt

Voor de veehouderij was 2022 een jaar met veel onzekerheid. De oorlog in Oekraïne dreef de grondstoffen- en energieprijzen op wat zich vertaalde in hoge kosten. De onduidelijkheid rondom het stikstofbeleid gaf veel ondernemers grote zorgen over de toekomst. Daarnaast greep de vogelgriep flink om zich heen.

Tegelijkertijd waren de opbrengstprijzen over het algemeen iets beter dan in de afgelopen jaren; voor veel ondernemers een schrale troost.

RECORDOMZET VOER

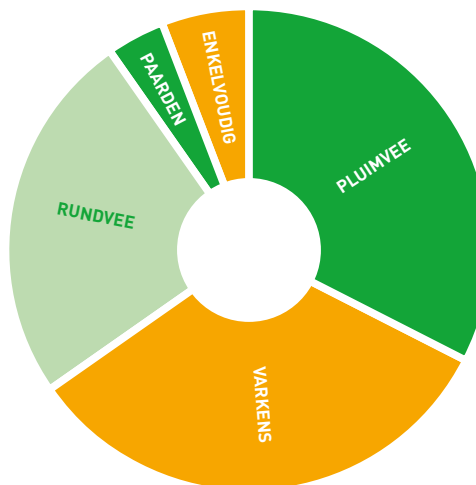
Ondanks de uitdagende marktomstandigheden heeft AR meer voer verkocht in 2022. Het ging hier om autonome groei. Dit betekent dat meer veehouders in 2022 kozen voor het voer van AR. Met name het kennisniveau en de kwaliteit van de voeders worden gewaardeerd. De grootste omzetgroei komt op conto van de pluimveehouderij. In de rundveehouderij mochten we het grootste aantal nieuwe klanten ontvangen.

SUCCESSVOLLE INZET VERWERKT DIERLIJK EIWIT

In maart 2022 is AR als eerste voerleverancier gestart met de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit in pluimveevoeders en later ook in varkensvoeders. Varkens en pluimvee zijn van nature omnivoren en hebben dierlijk eiwit nodig in hun menu om maximaal te presteren. Daarnaast past verwerkt dierlijk eiwit goed binnen het streven naar circulariteit en is het gunstig geprijsd. Kortom, een waardevolle grondstof met veel voordelen. We zijn dan ook blij dat we deze grondstof weer mogen verwerken.

OVERNAME PRODUCTIELOCATIE VISSERS HELVOIRT

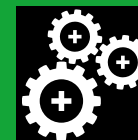
Om alle biologische voeders in eigen beheer te kunnen produceren is AR in de tweede helft van 2022 op zoek gegaan naar een nieuwe productielocatie. Inmiddels is deze gevonden bij Visser's Mengvoeders in Helvoirt. Dit vroeg de nodige voorbereidingen. Per 1 maart 2023 zijn de aandelen van Visser's Mengvoeders Beheer B.V. overgenomen. De productielocatie zal in de loop van 2023 in gebruik worden genomen voor de productie van biologische rundvee-, geiten- en varkensvoeders.

ZUIVER VOER

AR PRODUCEERT DE VOEDERS VOLGENS DE DRIE PIJLERS VAN ZUIVER VOER.

- **Zuivere grondstoffen:** gezonde grondstoffen die optimale prestaties in de stal mogelijk maken.
- **Elke grondstof zijn bewerking:** de eigenschappen van de grondstoffen worden hierdoor maximaal benut.
- **Gegarandeerde voedingswaarde:** door deelname aan VoederWaarde.nl.

Pluimveehouderij 't Schrijver-ei

John en Laura Schrijver runnen een pluimvee-bedrijf met 12.000 biologische leghennen. Daarnaast hebben ze een speenbiggenopfok. John: "Het vak vind ik hartstikke leuk. Mijn kippen vergelijk ik met topsporters, het is niet niks wat ze presteren. Een voerleverancier die met me meedenkt is daarom heel belangrijk. Samen met mijn specialist speel ik heel kort op de bal. AR geeft ons tools om een zo hoog mogelijk rendement uit de kippen te halen. Ze leveren het voer dat ik hiervoor nodig heb en denken met me mee."

Pluimveehouderij
't Schrijver-ei

A man and a woman are standing in a grassy field in front of a brick house. The woman on the left has red hair and is wearing a black jacket and a dark blue scarf. The man on the right has curly hair and glasses, wearing a blue quilted jacket over a grey sweater. They are both smiling. The background shows a brick house with a gabled roof and a chimney, and some bare trees to the right.

***“Ik houd mijn opties open,
je weet momenteel niet
hoe het loopt.”***

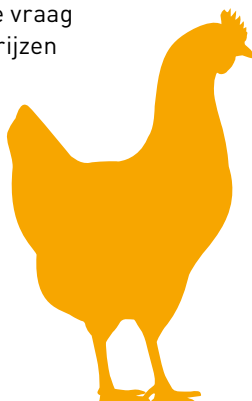
John Schrijver

PLUIMVEEHOUDERIJ

Grote invloed vogelgriep en oorlog Oekraïne

Vogelgriep sloeg gedurende het hele jaar genadeloos toe in de pluimveesector. Hierdoor nam het aantal kippen wereldwijd af. De oorlog in Oekraïne leidde tot hogere voerprijzen. Deze twee factoren samen zorgden voor hogere eierprijzen voor de gangbare eieren.

Tegelijkertijd was (en is) er een recessie gaande. Hierdoor nam de vraag naar biologische eieren af. Dit in combinatie met de hogere voerprijzen bracht veel biologische pluimveehouders ertoe om te schakelen naar gangbaar. In de pluimveevleesmarkt zagen we dat supermarkten steeds vaker alleen nog pluimveevlees met minimaal 1 ster van het Beter Leven-keurmerk verkopen. Voor biologisch pluimveevlees kozen veel supermarkten specifiek voor vlees met herkomst Nederland.

VEEL VOORDEEL VAN VERWERKT DIERLIJK EIWIT

Sinds 2022 is het toegestaan om verwerkt dierlijk eiwit toe te passen in het pluimveevoer. AR is hier direct op ingesprongen. Hierdoor konden we vanaf 24 maart verwerkt dierlijk eiwit toepassen in ons pluimveevoer. Deze eiwitbron brengt veel voordelen met zich mee: gezonde dieren, lagere kosten, circulariteit en het is een ideale sojavervanger. Pluimveehouders zien deze voordelen terug in betere technische resultaten en een kostprijsverlaging van het voer.

MEER EIEREN MET EI-PLUS AANPAK

Met de Ei-plus aanpak hebben we ook in 2022 onze klanten ondersteund bij het produceren van meer eieren. Met deze aanpak kunnen klanten het voordeel van de hoge eierprijs maximaal benutten en - zeker zo belangrijk - de risico's van tegenvallende resultaten beperken.

2023

De kansen in de markt benutten door samen met de pluimveehouder de juiste keuzes te maken; op het gebied van voer, maar zeker ook op het gebied van de afzet van producten.

Gerealiseerd

- In krimpende markt forse omzetstijging gerealiseerd, met name door positieve klantenbalans.
- Succesvolle introductie verwerkt dierlijke eiwit in pluimveevoer.
- Rekenprogramma's ontwikkeld voor pluimveehouders om onderbouwde keuzes te maken.
- Nieuwe biologische vleespluimveehouders aangetrokken.

VARKENSHOUDERIJ

Goud in handen met verwerkt dierlijk eiwit

In 2022 kregen varkenshouders de verhoogde kosten van voer, energie en arbeid niet volledig vergoed in de opbrengstprijs. De verschillen qua kosten en opbrengsten waren groot tussen de bedrijven. Er zat daarom ook veel variatie in de voerwinsten.

Deze onzekerheid maakte de varkenshouders afwachtend. Tegelijkertijd werden ze gedwongen om keuzes te maken en te investeren. Zo moeten in Noord-Brabant alle stallen emissiearm gemaakt worden. Verder moeten bedrijven die volgens het Beter Leven-keurmerk produceren vóór 2025 voldoen aan strengere eisen, die ook de nodige investeringen vragen.

DE KRACHT VAN CONCEPTEN

Meedoen in een concept vraagt aanpassingen, maar het levert de varkenshouder ook financieel voordeel op. AR is al jaren op rij actief binnen concepten, zo ook in 2022. De betrouwbaarheid, transparantie en kennis en kunde maken AR tot een voerleverancier waar veel concepten mee willen samenwerken. In 2022 hebben we onze partnerschappen uitgebreid en geïntensiveerd.

2023

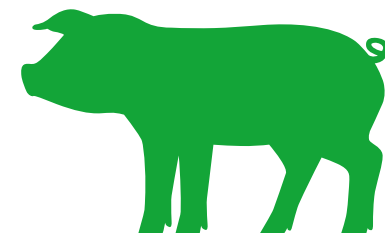
Verwerkt dierlijk eiwit zal steeds meer ingezet gaan worden. De verwachting is ook dat meer concepten de voordelen van verwerkt dierlijk eiwit gaan inzien en de toepassing in varkensvoerders gaan toestaan.

INZET VERWERKT DIERLIJK EIWIT

In 2022 werd de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit in het voer weer toegestaan. Verwerkt dierlijk eiwit is een belangrijke grondstof die veel voordelen biedt: meer vitaliteit, een hogere groei en minder stress bij varkens. Verwerkt dierlijk eiwit kan als vervanger dienen voor soja. In 2022 was AR de eerste en enige voerleverancier in Nederland die verwerkt dierlijk eiwit kon toepassen in varkensvoer.

MOOIE OMZETGROEI

In een krimpende markt wist AR een mooie omzetgroei te realiseren in varkensvoer. Een belangrijke reden voor varkenshouders om voor AR te kiezen is de kennis en kunde die de specialisten en nutritionisten in huis hebben. Hier zijn we als AR enorm trots op.

Gerealiseerd

- Succesvolle introductie van verwerkt dierlijk eiwit in varkensvoer.
- Mooie omzetgroei gerealiseerd in een krimpende markt.
- Actief geparticipeerd in concepten.

Voer

“Wij willen technisch sterk draaien en daar hoort goed voer bij.”

Alexander en Suzanne Kampman

A photograph of several pink pigs in a metal cage. The cage has vertical bars and a slanted floor. The pigs are of various sizes, some standing and some lying down. The background is a plain, light-colored wall.

Varkenshouderij Kampman

Alexander en Suzanne Kampman runnen een vleesvarkensbedrijf in Daarlerveen. Ze hebben 5.300 varkensplaatsen en 5 hectare grond. Afgelopen jaar hebben ze een voerkeuken gemaakt om meerdere natte bijproducten te voeren en hiermee de voerkosten te drukken. "We voeren op dit moment droogvoer (brok) met op de nippel een mix van kaaswei, tarwezetmeel en tarwegistconcentraat. Verder hebben we een vergunning liggen voor een nieuwe stal die we in de toekomst hopelijk kunnen realiseren." Ze zijn blij met de samenwerking met AR: "We doen al zo'n 20 jaar zaken met AR. Het contact met specialist Marcel Schennink verloopt heel prettig. We merken dat er veel kennis is binnen AR en ze leveren goed voer. Tijdens de bouw van onze stal hebben we hulp gehad van AR Bedrijfsontwikkeling en dat is goed bevallen."

RUNDVEEHOUDERIJ

Met slim anticiperen waren er mooie saldo's te realiseren

Ook in de rundveehouderij stegen de kosten, zowel van het voer als van kunstmest en energie. Het krachtvoer werd duurder door de hoge grondstoffenprijzen, de ruwvoerprijs steeg doordat er krapte was door het droge weer. Tegelijkertijd stegen ook de opbrengstprijzen.

Veel veehouders kampten met onzekerheid over de toekomst. De stikstofplannen, en in het bijzonder de stikstofkaart, leidden tot veel onrust. In juni 2022 kwamen tienduizenden boeren samen in Stroe om actie te voeren tegen de plannen. In de maanden daarna volgden vele kleinere acties. Eind november maakte het kabinet de nieuwe plannen bekend. Hier werd verdeeld op gereageerd. Voor de boeren blijft er vooralsnog veel onduidelijk. AR ondersteunt de ondernemers hierbij door mee te denken over de toekomst en te blijven zoeken naar kansen.

ACTIEF PARTICIPEREN

Om kansen te benutten speelde AR actief in op de actualiteit: hoge voerprijzen en (veelal) goede opbrengstprijzen. Dit heeft AR gedaan door kort op de markt te zitten en te blijven focussen op gezond hARd melken. Hiermee is er op efficiënte wijze een hoog productieniveau te behalen waarbij de gezondheid van de dieren voorop staat. Daarnaast heeft AR acties (bijvoorbeeld de kalvermelkactie) en bijeenkomsten georganiseerd (bijvoorbeeld zomeravond-kennisbijeenkomsten). De inspanningen werden gewaardeerd: er is 10% meer mengvoer verkocht en AR mocht veel nieuwe klanten verwelkomen.

MELKVEEHOUDERIJ

In de melkveehouderij stegen de melkprijzen. Hierdoor waren er ondanks de hogere voerkosten goede saldo's te realiseren. Qua kwaliteit en kwantiteit varieerde de ruwvoerwinning in 2022 enorm. Door het koele en zonnige weer in het voorjaar waren de suikergehaltes veelal hoog. De kuilen van de tweede snede waren over het algemeen droog. Ook de mais rijpte snel en werd hier en daar noodrijp geoogst. Met de juiste rantsoenaanvullingen konden er veel liters met mooie gehalten gemolken worden.

GEITENHOUDERIJ

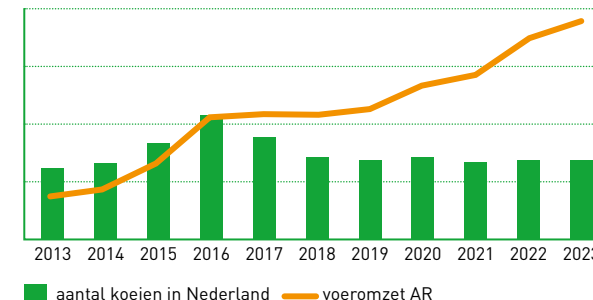
De geitenhouders kijken terug op een lastig jaar. De melkprijs steeg niet hard genoeg mee met de kosten waardoor de saldo's onder druk stonden.

VLEESVEEHOUDERIJ

In de vleesveehouderij waren de opbrengstprijzen beter dan in de voorgaande jaren. Hierdoor konden er betere saldo's behaald worden. De extreem gestegen kosten drukten deze saldo's echter wel.

NIEUW GLB

Vanaf 2023 verandert het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De hoogte van landbouwsubsidie wordt dan vooral bepaald door de Eco-regeling en de keuzes in het bouwplan. Samen met AR Bedrijfsontwikkeling is het effect op individuele bedrijven in beeld gebracht zodat in 2023 sneller geschakeld kan worden.

2023

Gezond hARd melken blijft de focus. Er is vraag naar zuivel en deze wordt goed betaald. Duurzaamheid wordt steeds belangrijker. Hierbij blijft het zoeken naar een juiste invulling (verdienmodel/concepten).

Gerealiseerd

- Goede resultaten bij klanten behaald, onder andere door te sturen op vetzuren in de melk.
- Samen met AR Bedrijfsontwikkeling gekeken naar mogelijkheden binnen het nieuwe GLB.
- Veel nieuwe klanten mogen verwelkomen.

Melkveebedrijf Koevar Hendriks

Familiebedrijf Koevar Hendriks wordt gerund door Arjan, zijn vrouw Margriet en hun 18-jarige zoon. Ze breidden uit van 55 naar 130 melkkoeien met daarnaast 80 stuks jongvee. Op de nieuwe locatie in Koufurderrige hebben ze 83 hectare grond tot hun beschikking, ook verhuren ze een vakantiehuisje. Met het oog op de toekomst werd de veestapel uitgebreid, een melkrobot aangeschaft en een potstal gebouwd. "In de potstal ligt een dikke laag stro, dit is heel goed voor het welzijn van de koeien en het zorgt voor hele goede mest voor het land." Arjan doet graag zaken met AR: "AR is een betrouwbare partij die ons begeleidt met ons melkvee en adviseert over voeding en over de hele lijn."

*“We hebben de wind mee
gehad met de melkprijzen
afgelopen jaar.”*

Arjan Hendriks

BIOLOGISCH

Goed resultaat in hectische markt

Voor de biologische sector veranderde de markt in 2022 flink. In het eerste halfjaar waren de beschikbaarheid en prijs van grondstoffen een probleem. De voerkosten stegen explosief en door de recessie liep de afzet terug. In het tweede halfjaar stegen de opbrengstprijzen niet voldoende mee met de kosten.

Daarnaast bracht de aanwezigheid van vogelgriep de nodige zorgen met zich mee voor de biologische pluimveehouders. Al met al was het geen makkelijk jaar.

BELEID VERSUS REALITEIT

De overheid zette fors in op groei van de biologische productie, terwijl de consument een andere beweging liet zien en vanwege de prijs juist vaker koos voor regulier. Dit vroeg om alertheid, zowel vanuit de biologische veehouders als vanuit AR.

VERSCHIL IN SECTOREN

Verschillende veehouders kozen ervoor om terug te schakelen naar regulier. In het bijzonder in de biologische geiten- en legpluimveesector gebeurde dit. Ook de biologische varkenssector had (en heeft) het zwaar. In deze sector is het bijna onmogelijk om terug te schakelen naar regulier. In de melkveehouderij was het beeld iets rooskleuriger, omdat de afzet in met name babyvoeding groeide.

KORT EROP ZITTEN

Door de slechte beschikbaarheid van biologische grondstoffen was het in 2022 een uitdaging voor AR om alle gewenste biologische voeders te produceren. Door snel te reageren en er kort op te zitten is het toch gelukt om alle samenstellingen te produceren en uit te leveren. Ondanks de gecompliceerde markt mag AR terugkijken op een positieve omzetontwikkeling. Biologische ondernemers spraken hun waardering uit over AR als oplossingsgerichte gesprekspartner met kennis van zaken. De mogelijkheid om specifieke grondstoffen zoals vismeel, CCM en verwerkt dierlijk eiwit te verwerken, maakte AR tot een aantrekkelijke partner.

2023

De verwachting is dat de markt zich gaat herstellen. Verdere groei is mogelijk met specifieke grondstoffen en de mogelijkheden van onze gespecialiseerde fabrieken.

Gerealiseerd

- Ondanks de moeilijke grondstoffenmarkt en het veranderende koopgedrag van consumenten toch een flink aantal nieuwe klanten mogen verwelkomen.
- De toepassing van verwerkt dierlijk eiwit geïntroduceerd in diverse voeders.

COPRODUCTEN

Zeer onzekere markt voor veehouders

Het jaar begon met ongekend hoge grondstoffeprijzen. De oorlog in Oekraïne deed hier nog een flinke schep bovenop waardoor de prijzen van de ene op de andere dag explodeerden.

SAMENWERKING ESSENTIEEL

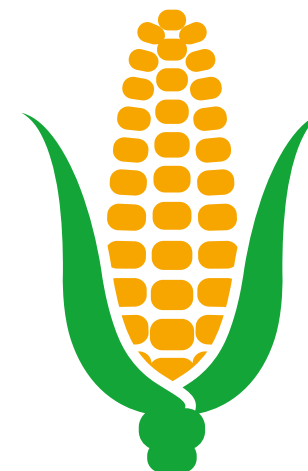
Hoewel de opbrengstprijzen voor zowel de varkens- als de rundveehouders in de loop van het jaar stegen, waren er grote zorgen over de hoge kosten. De droge zomer veroorzaakte een krappe ruwvoerpositie voor de rundveehouders. Hierdoor was er veel druk op de handelsproducten met oplopende levertijden en een beperkte beschikbaarheid. Om aan de vraag te kunnen blijven voldoen, zocht AR Coproducten nadrukkelijker de samenwerking met bestaande en nieuwe connecties. Samen met leveranciers en klanten werd zo de beste oplossing gezocht.

GRONDSTOFFEN OP DAGPRIJS

Door de extreem hoge grondstoffeprijzen aan het begin van het jaar nam het aantal aanvragen voor kopen op dagprijs en voorkopen af. Aan het einde van het jaar stabiliseerde de markt zich voor grondstoffen en werd het weer aantrekkelijk om op dagprijs te kopen. In Doetinchem is 10.000 ton CCM opgeslagen.

MAXAMMON GRAIN EN SODAGRAIN

Maxammon grain en Sodagrain waren ook in 2022 succesvolle producten voor AR Coproducten. Beide producten hebben een bufferende werking in de pens. Door de hoge voederwaarde en de gunstige prijs-kwaliteitverhouding zijn het waardevolle aanvullingen op het rundveerantsoen.

2023

AR Coproducten is en blijft een belangrijke speler in de landbouw. Met de toenemende focus op circulariteit zal dit alleen maar toenemen. Het zoeken naar betrouwbare partners, zowel in product als afwikkeling, is hierin essentieel.

Gerealiseerd

- Een plus in de omzet behaald.
- Mais ingenomen voor de productie van 10.000 ton CCM.
- Maxammon grain en Sodagrain succesvol ingezet.

A photograph of a grey horse grazing in a lush green field. The horse is positioned behind a dark wooden fence. In the background, there are several farm buildings, including a large white house with a grey roof and a smaller brown shed. The scene is set in a rural environment with trees and a clear sky.

“De paardenhouderij moet in beweging komen en zorgen voor een keurmerk. Welzijn moet hierin het sleutelwoord zijn.”

Matthijs Maat

Stal Geere-Stein

In 2012 startte Matthijs Maat stal Geere-Stein in Doorn, bestaande uit een stoeterij voor dressuurpaarden en een pensionstal met 65 paarden. Op de locatie worden ook revalidatie en sportondersteuning voor paarden aangeboden. Matthijs verkreeg als eerste paardenhouder het Keurmerk Paard en Welzijn Plus en werd in 2022 uitgeroepen tot hippisch ondernemer van het jaar, vanwege zijn veelzijdige bedrijf en oog voor duurzaamheid en dierenwelzijn. Matthijs is blij met Voermeesters: "Het is een betrouwbare stabiele toeleverancier. Desgewenst krijg je goede begeleiding en adviezen."

PAARDENHOUDERIJ

Geen makkelijk jaar voor paardenhouders

Ook de paardenhouders werden geconfronteerd met hogere voerkosten door de fors gestegen kosten voor grondstoffen, productie en logistiek. De manegepaarden werden duurder en het was lastiger om aan personeel te komen. Daarnaast was de kwaliteit van het ruwvoer lager ten opzichte van de voorgaande jaren.

Dit alles in combinatie met de inflatie zorgde ervoor dat ondernemers kritischer zijn gaan kijken naar het aanbod van producten. Onder de vaak lastige omstandigheden kozen paardenhouders vaker voor het voer van Voermeesters B.V. Het kennisniveau van onze specialisten in combinatie met de kwaliteit van het voer, het serviceniveau en de snelheid van leveren trok veel paardenhouders over de streep. Dit resulteerde in een grotere afzet en een positieve omzetontwikkeling voor Voermeesters B.V.

HET JUISTE RANTSOEN

De paardenhouderij kenmerkt zich door diversiteit. Particulier of zakelijk actief, groot of klein en de wijze van houderij: iedere paardenhouder is anders. Met haar drie merken- en omnichannelstrategie speelde Voermeesters B.V. hierop in. Voor ieder paard heeft Voermeesters passend voer in het assortiment. De specialisten ondersteunden ook in 2022 de paardenhouders met ruwvoeranalyses en rantsoenberekeningen. Zo kon het best passende rantsoen worden bepaald.

5 JAAR VOERMEESTERS

In 2022 bestond het merk Voermeesters 5 jaar. Dit werd gevierd met een Golden Ticket-actie waarmee mooie prijzen te winnen waren, waaronder een jaar gratis voer.

Subli
PAARDENVOEDERS

voermeesters

MASTERS

2023

In turbulente tijden zal er meer behoefte zijn aan gedegen adviezen. Voermeesters B.V. wil paardenhouders hier graag bij ondersteunen, zowel met goede adviezen over het voer als over de ontwikkeling van de bedrijven.

Gerealiseerd

- Klantenkring en omzet vergroot, onder andere via webshop Paardenvoer.nl.
- Met ruwvoeranalyse paardenhouders ondersteund bij het optimaliseren van de rantsoenen.
- Succesvolle Golden Ticket-actie gehouden ter ere van het vijfjarig bestaan van het merk Voermeesters.
- Een goede samenwerking met ambassadeurs.
- Actie met eiwitrijke voeders om de tekorten in ruwvoer aan te vullen.

BEDRIJFSONTWIKKELING

Impact stikstofproblematiek, mestbeleid en GLB

In 2022 leidde de stikstofproblematiek tot veel onzekerheden. Het vergunningenbeleid rondom de natuurwetgeving veranderde. Dit riep veel vragen op en zorgde voor grote onrust onder de boeren. Ook het nieuwe mestbeleid en het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) leidden tot nieuwe en andere adviesvragen.

Al deze ontwikkelingen hadden een grote impact op boerenbedrijven en daardoor ook op het werk van AR Bedrijfsontwikkeling. Verder belemmerden de gestegen kosten voor onder andere bouwen, energie en rente veel initiatieven.

STIKSTOF EN NATUUR

Bij elke aanpassing van het bedrijf moet met berekeningen worden aangetoond dat deze geen effect heeft op Natura 2000-gebieden. Doordat de emissienormen van veel stalsystemen ter discussie staan, ontstond hierdoor veel onzekerheid. Daar kwam bij dat de overheid de stikstofbelasting wil verminderen door bedrijven te saneren en/of door verdere emissie maatregelen voor te schrijven.

MESTBELEID EN GLB

Vanwege het 7^e actieprogramma Nitraatrichtlijn en de afbouw van derogatie zijn er nieuwe mestregels en beperkingen bijgekomen die in 2023 in werking treden. De impact op bedrijven is zeer groot. Voor het verkrijgen van GLB-landbouwsubsidies worden veel extra eisen gesteld. AR Bedrijfsontwikkeling heeft daarop ingespeeld met de ontwikkeling van de AR Quickscan Eco-regeling, kennisdeling door nieuwsbrieven, presentaties en bedrijfsadviezen.

2023

Het nieuwe GLB en mestbeleid verhogen de administratieve lastendruk voor veehouders en leiden tot een zeer grote toename van adviesvragen en ondersteuning bij mestadministraties, perceelsregistraties, een optimale toepassing van alle nieuwe regels en bij het verkrijgen van landbouwsubsidies. Ook de stikstofgerelateerde vraagstukken zullen fors toenemen, afhankelijk van het nieuw te vormen overheidsbeleid.

Gerealiseerd

- Ontwikkeling AR Quickscan Eco-regeling.
- Ingespeeld op toenemende vraag naar bedrijfsadvies met betrekking tot nieuwe mestregels en nieuw GLB.
- Ondersteuning geboden bij bedrijfsontwikkeling, vergunningen en vooral bij stikstofgerelateerde vraagstukken.

Operationele activiteiten

De start van 2022 werd gekenmerkt door een hoge energieprijis, aanhoudende coronamaatregelen en hoge grondstoffenprijzen. Ook werd er al veel gesproken over een mogelijke invasie van Rusland in Oekraïne. In februari werd dit werkelijkheid met een enorm effect op de grondstoffen- en energieprijzen. Er waren daarbij ook grote zorgen over de beschikbaarheid van een aantal van onze grondstoffen.

BIOLOGISCHE GRONDSTOFFEN

Aan het begin van 2022 werd de nieuwe Bio-verordening van kracht en moesten de grondstoffen voor biologische voeders 100% biologisch zijn geteeld. Een belangrijk eiwitrijk ingrediënt wordt voornamelijk in Oekraïne geteeld en was door de oorlog onvoldoende beschikbaar. De biologische branche heeft toen aangedrongen op het opnieuw toepassen van de derogatie die tot 1 januari 2022 van kracht was. De EU en het ministerie van LNV stemden hiermee in. Deze ontheffing werd in het najaar van 2022 weer ingetrokken omdat de beschikbaarheid van biologische grondstoffen dit toeliet.

EXTRA CAPACITEIT

In de loop van 2022 is er - mede door de samenwerking met Vitelia - extra capaciteit gerealiseerd om de groei in het volume goed aan te kunnen.

PRODUCTIELOCATIE WAGENINGEN

In Wageningen hebben we zeer goed gedraaid en zijn er diverse projecten gerealiseerd op het gebied van capaciteitsoptimalisatie en kwaliteitsverbeteringen. De grondstoffeninname en de kwaliteitschecks zijn onder de loep genomen en opnieuw ingericht waardoor er zeer nauwkeurige informatie beschikbaar is over de kwaliteit van de aangeleverde producten. Verder is de vloeistofdosering geoptimaliseerd. Hierdoor kunnen we met onze samenstellingen nog beter inspelen op de voorgeschreven eisen vanuit de vraaggestuurde ketens.

PRODUCTIELOCATIE BARNEVELD

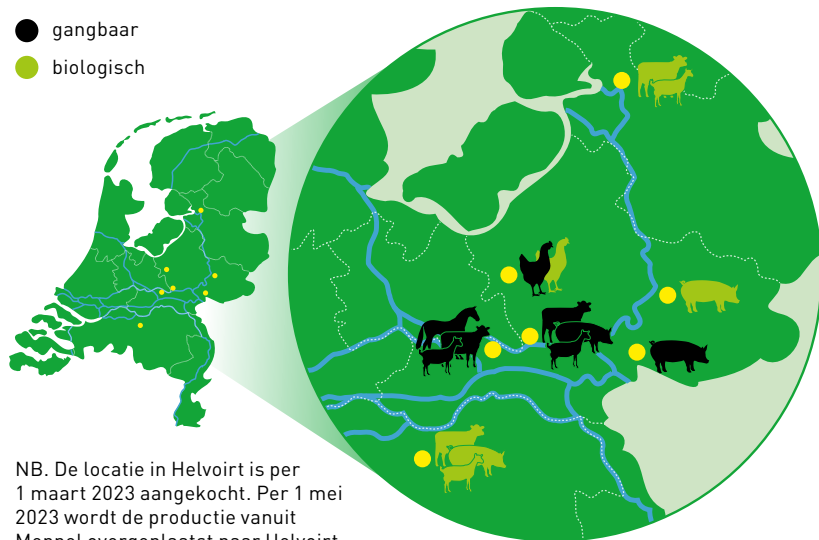
In Barneveld liep in 2022 het procesautomatiseringsproject door waarin gefaseerd alle veldcomponenten vervangen moeten worden. Doordat de levering van diverse technische componenten lang op zich liet wachten, zijn we achter op schema gekomen. We verwachten in 2023 nog geruime tijd bezig te zijn met dit project. Door een goede planning was het mogelijk om het project door te laten lopen zonder de productie te beperken. Om aan de omzetgroei te kunnen voldoen is extra capaciteit gerealiseerd op met name de grondstoffenvoorziening. Mede hierdoor is er in 2022 in een van de drukste weken van het jaar een omzetrecord verbroken.

PRODUCTIELOCATIE DIDAM

In Didam hebben we in 2022 de eerste fase van ons perserijplan doorgevoerd en hebben we een boa (een soort kneedmachine) in gebruik genomen. Verder zijn er twee koelers vervangen door dubbeldekskoelers en zijn er twee persmeelcellen vervangen. Door deze aanpassingen wordt het gewenste productievolume in de standaardtijd gehaald en is er minder overwerk nodig. In 2023 wordt fase 2 uitgevoerd. Het vinden van operators was met name voor deze productielocatie een uitdaging.

PRODUCTIELOCATIE LIENDEN

In Lienden is er 20% extra capaciteit gerealiseerd in de opzaklijn. Hiermee is het structurele overwerken niet meer nodig en kunnen we over het algemeen in de geplande werktijd de gewenste capaciteit bereiken. Op de gerestaureerde

kunstmestloos zijn zonnepanelen geïnstalleerd. Ook heeft het terrein een flinke opknabbeurt gekregen door het opnieuw te laten asfalteren. Tot slot hebben we een deel van de oude kleiputten dichtgestort.

PRODUCTIELOCATIE WICHMOND

Deze fabriek stond op non-actief en is na een paar kleine aanpassingen weer succesvol gestart. In deze fabriek worden biologische varkensvoerders geproduceerd. Hierdoor kunnen diersoortspecifieke grondstoffen ingezet worden.

ENERGIEPRIJS

De energieprijzen zijn als gevolg van de geopolitieke situatie enorm onvoorspelbaar geworden. We hebben de marktsituatie zeer nauwlettend gevolgd en geanticipeerd op de actuele situatie en de verwachtingen. Mede hierdoor is de impact van de stijgende energiekosten beperkt gebleven.

KWALITEITSZORG

AR staat voor hoogstaande kwaliteit en werkt volgens de drie principes van Zuiver Voer. De afdeling kwaliteitszorg zorgt ervoor dat dit hoge kwaliteitsniveau geborgd blijft.

Met interne en externe audits wordt gecontroleerd of AR voldoet aan de wettelijke eisen en aan de normen van certificatieschema's zoals SecureFeed, GMP+, VoederWaarde.nl, VLOG, GMO-controlled, KAT, BFA en ketenconcepten. De NVWA analyseert monsters van grondstoffen en eindproducten en controleert onze productielocaties. Ook controleert AR zelf veel monsters voor VoederWaarde.nl en op de aanwezigheid van ongewenste stoffen. Verder worden er analyses gedaan op ongewenste micro-organismen. Alle audits en inspecties zijn in 2022 met goed gevolg uitgevoerd. AR hanteert de systematiek van VoederWaarde.nl. Ook wordt er gebruikgemaakt van een systeem waarmee voerleveringen automatisch in de KAT-database worden ingelezen. AR is gecertificeerd volgens de eisen voor productie en levering van VLOG-rundvee- en VLOG-pluimveevoeders en Voermeesters voor GMO-controlled paardenvoer.

Er gebeurt veel in de markt op het gebied van nieuwe ketenconcepten. AR volgt deze ontwikkelingen op de voet en speelt daar proactief op in. Zo is in 2022 de toepassing van verwerkt dierlijk eiwit weer voor bepaalde diersoorten toegestaan. AR heeft de wettelijke toelatingen verkregen en is in maart als eerste in Nederland gestart met de verwerking van deze waardevolle grondstof.

Verder zijn in Wageningen een automatisch monstername-apparaat en nieuwe testapparatuur in gebruik genomen. Hierdoor kan er een betere ingangsc controle plaatsvinden. De eerste ervaringen zijn zeer positief. In de loop van 2023 zal dit ook op de andere locaties worden geïmplementeerd. Verder zal er een digitaliseringsslag plaatsvinden rondom de monstername van grondstoffen. Hierdoor kunnen monsters sneller verwerkt worden.

LOGISTIEK

AR streeft naar een hoge mate van leverbetrouwbaarheid. Door de stijgende omzet in 2022 was dit een hele uitdaging, maar dankzij een efficiënte planning met een maximale inzet van eigen auto's en waar nodig inhuur van neutraal bulktransport is dit opnieuw gelukt. Ook de strikte scheiding van rundvee-, varkens- en pluimveevoeders was een puzzel maar inmiddels zijn alle auto's diersoort-specifiek gemaakt.

De levering van nieuwe vrachtauto's was in 2022 nog steeds vertraagd. We hebben één nieuwe bulkoplegger gekocht. Daarnaast hebben we ter vervanging drie nieuwe trekkers en één gebruikte trekker kunnen aanschaffen.

Nutritie

De oorlog in Oekraïne had effect op de beschikbaarheid en prijzen van diverse grondstoffen en daarmee op de samenstelling van voeders. Dit maakte het uitdagender om de juiste voederwaarde en kwaliteit te realiseren tegen een acceptabele kostprijs. Wat betreft voerkwaliteit doet AR geen concessies en ontwikkelen en produceren we alleen voeders die onze afnemers vooruithelpen. Goed overleg met onder andere de afdeling inkoop is hierbij essentieel. Ook het achter de hand hebben van goede alternatieven is noodzakelijk. Door goed te anticiperen en geen concessies te doen heeft AR ook in 2022 altijd de gewenste voeders kunnen produceren. Met onze nutritionele aanpak hebben we kunnen bijdragen aan de omzetstijging.

Verder speelde in 2022 de introductie van verwerkt dierlijk eiwit in pluimvee- en varkensvoeders. Dit is een waardevolle eiwitrijke grondstof tegen gunstige prijscondities. Daarnaast had de Bio-verordening invloed op de samenstelling van biologische voeders. Door het tekort aan biologische grondstoffen werd hier derogatie voor verleend. Tot slot was er in 2022 steeds meer aandacht voor de duurzaamheid van diervoeding. Denk hierbij aan het verkleinen van de CO₂-footprint.

Inkoop grondstoffen

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn de prijzen van de grondstoffen in het jaar 2022 opgelopen tot historisch hoge niveaus. De beschikbaarheid van diverse grondstoffen kwam serieus in het geding nadat de logistiek vanuit de Zwarte Zee abrupt werd afgesneden. In eerste instantie uitte dit zich met name in krapte in de aanvoer van mais. In tweede instantie werden de consequenties voor de beschikbaarheid van essentiële biologische grondstoffen in hoge mate voelbaar. AR heeft begin 2022 tijdens de oplopende geopolitieke spanningen hierop geanticipeerd door maximaal gebruik te maken van de opslagmogelijkheden om zo buffers in de grondstoffenaanvoer te creëren.

Ondanks enige ontspanning in de prijzen bleef het prijspeil heel 2022 op een hoog niveau. Bij de start van 2023 is de grondstoffensituatie wereldwijd voldoende ruim; de aanhoudende spanning rond het conflict in Oekraïne houdt de prijzen echter hoog. Hoe de situatie in Oekraïne zich verder ontwikkelt, is in hoge mate bepalend voor het verdere prijsverloop in 2023.

Foto: Merel Tuk

Loonbedrijf De Covik

Alwies Hermans maakt deel uit van de driekoppige directie. Met hun zestig medewerkers zijn zij actief in loon-, grond- en sloopwerk, transport, asbestsanering, recycling en puinbreken.

Alwies: "We zijn als een van de eersten begonnen met onderzaaien van gras in snijmais om stikstofuitspoeling te voorkomen. Het verwerken van groenbemesters gebeurt zonder chemie, hier hebben we speciale machines voor aangeschaft. We gaan graag mee met de tijd en lopen met dit soort innovaties vaak voorop. AR levert onze gewasbeschermingsmiddelen. Hun adviseur is altijd bereikbaar en we kunnen terugvallen op zijn kennis en kunde. Hierdoor is AR een verlengstuk van onze service naar klanten toe."

"Het voelt prettig dat je samen voor een doel gaat."

Alwies Hermans

PLANT

AR PLANT

Hoge kosten (deels) opgevangen door hogere opbrengstprijzen

De droge zomer had veel invloed op de plantaardige sectoren. Er waren grote verschillen in de opbrengsten. De kostprijs steeg hard, maar over het algemeen stegen de opbrengstprijzen mee. Bij het fruit, en dan met name bij de appels, was dit helaas niet het geval.

AKKERBOUW

De kwaliteit van de geoogste producten was in de akkerbouw heel goed. De opbrengstprijzen waren over het algemeen ook goed. Mede door deze hoge opbrengsten per hectare heeft AR ook meer graan ingenomen.

FRUITTEELT

In het fruit heeft de warmte de kwaliteit beïnvloed. Ook is er meer dan 1.000 hectare fruit verhaagd. Zelfs bomen zijn beschadigd door de heftige hagelbui die over ons werkgebied trok.

RUWVOERTEELT

Er is veel gras gewonnen in 2022. De kwantiteit en kwaliteit varieerden. Door de droogte en warmte is de mais in sommige gevallen noodrijp geoogst. Dit ging ten koste van kilo's opbrengst en van de kwaliteit. Het nieuwe GLB brengt de nodige wijzigingen mee voor de ruwvoerteelt. AR heeft speciale mengsels beschikbaar die interessant zijn als stikstofbindend gewas of ingezet kunnen worden bij kruidenrijke bufferstroken.

BOOMKEWERIJ EN GROENVOORZIENING

De vraag vanuit tuincentra was afgelopen najaar beduidend lager. De projecten liepen nog redelijk door, maar ook hier was sprake van vraaguitval. De kwaliteit van de bomen was bijzonder goed, mede door de mooie groeiomstandigheden in 2022.

VOORRAADBEHEER ESSENTIEEL

In 2022 werd het steeds belangrijker om de producten fysiek op voorraad te hebben. Daarom had AR een ruimere positie ingenomen dan in de voorgaande jaren. Door de volatiele prijsstelling heeft AR met name de meststoffen trapsgewijs gekocht om zo minder gevoelig te zijn voor de pieken. Daarnaast is er geïnvesteerd in het leveren van technische kennis. De buitendiensten zijn goed opgeleid en kunnen deze kennis in combinatie met hun ervaring omzetten in bruikbare adviezen.

HISTORISCHE OMZETSTIJGING GBM

Met onze kennis, service en leverbetrouwbaarheid hebben we veel nieuwe klanten mogen verwelkomen. Mede hierdoor kan AR Plant terugkijken op mooie omzetten in 2022. Voor het eerst is er voor meer dan 10 miljoen euro aan gewasbeschermingsmiddelen verkocht. Hierbij zit de stijging niet in de chemische producten, maar vooral in de groenere producten. AR Plant heeft inmiddels veel ervaring met groene producten en biostimulanten en kon de telers goed adviseren over de prijzen en prestaties van deze middelen. Ook bij de meststoffen, zowel voor akkerbouw en ruwvoerteelt als voor fruitteelt, was er een mooie groei in de verkoop te zien. Onder andere in de voorloop voor 2023 zijn er veel meststoffen verkocht zodat men zeker is van de beschikbaarheid van het product. Tot slot zijn er ook meer zaaizaden verkocht dan in 2021.

SAMENWERKING BIEDT MEERWAARDE

Een goede relatie met de klant staat voor AR Plant voorop. We willen écht toegevoegde waarde bieden. Dit doen we onder andere door ons kennisniveau, en daarmee onze adviezen, op een hoog peil en actueel te houden. Op het gebied van kennis en inkoop leveren de samenwerkingen met CAF voor fruitteelt en met CropSolutions voor alle plantaardige sectoren een grote meerwaarde op. Daarnaast wordt er binnen AR samengewerkt met de rundveespecialisten voor een goed productmanagement voor de ruwvoerteelt.

2023

Met positieve energie naar de toekomst blijven kijken en bedreigingen omzetten naar kansen. Plantversterking en groene chemie blijven groeien. AR Plant volgt de actualiteit op de voet zodat ook hiermee de beste opbrengsten met dito kwaliteit behaald worden.

Gerealiseerd

- Klanten tijdig kunnen voorzien van de gewenste producten ondanks onvoorziene omstandigheden.
- Een flinke toename in de omzet van Fysium. Dit middel was in 2022 voor het eerst toegelaten op peer.
- De graanpool gedurende veertig weken wekelijks verkocht in plaats van tweewekelijks.
- Ons graspakket heeft zeer goed gepresteerd. Het nieuwe mengsel 'Extra Opname' is een groot succes.
- Boomkwekers wisten de weg naar het depot in Opheusden steeds beter te vinden met een flinke omzetstijging als gevolg.
- Marktaandeel vergroot door het aantrekken van nieuwe klanten.

CAF

Grillig teeltseizoen met uiteindelijk grote fruitoogst

Het teeltseizoen van 2022 was grillig, met sneeuw en nachtvorsten in april, forse hagelschade in mei en een hittegolf in juli en augustus. Door de groeizame omstandigheden was er uiteindelijk alsnog een grote fruitoogst.

De appelmarkt was hierbij wel verstoord door beperkte consumptie, de mindere kwaliteit en de oorlog in Oekraïne. De inflatie en de verschoven handelsstromen in de EU spelen de markt tot op heden parten. Er was sprake van een overaanbod van appel. De perenmarkt verliep moeizaam, maar raakte wel steeds beter in balans.

RECORDAANTAL CELLEN BEHANDELD MET FYSIUM

Omdat het fruit rijper de koelcellen in kwam was er meer behoefte aan een toepassing met Fysium. Dit product vergroot de bewaarbaarheid van het fruit. Bovendien was Fysium in 2022 voor het eerst toegelaten op peer. Dit resulteerde in een recordaantal cellen dat behandeld werd met Fysium. In het nieuwe laboratorium

in Waardenburg werd de werking van Fysium nauwkeurig gemonitord en dankzij verbeterde automatisering sneller teruggekoppeld naar de telers.

KENNIS EN KUNDE

Met een hecht team heeft CAF ook in 2022 kennis en kunde mogen bundelen en verspreiden. De partners van CropSolutions en hun aangesloten telers zaten hierbij op de eerste rij. Kennis werd ontwikkeld via eigen onderzoek, de samenwerking in Proeftuin Randwijk, projecten en externe samenwerkingen. Na het versoepelen van de coronamaatregelen konden er weer fysieke bijeenkomsten georganiseerd worden. Hierbij stonden kennisoverdracht en elkaar ontmoeten centraal.

2023

Integrale teeltoplossingen bieden via een weerbaar systeem. De scheidslijn gewasbescherming-meststoffen-biostimulanten ontleden en combineren met een sterke CAF-formatie.

Gerealiseerd

- Recordomzet gerealiseerd in demoproeven en projecten.
- Vol aan boord in de externe samenwerkingen FRUITVOORUIT.NL, Proeftuin Randwijk, Fruit Tech Campus, CropSolutions, Agromanager en Forward Farming Fruit.
- 45 telersbijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met CropSolutions-partners.
- Innovatiemanagement fruitteelt en boomkwekerij ingevuld namens CropSolutions.
- Bij klein- en steenfruit overgegaan van actieve naar passieve samenwerking.

**“De toekomst ligt op het erf.
Wij zetten volop in op de
verbinding met de lokale
consument.”**

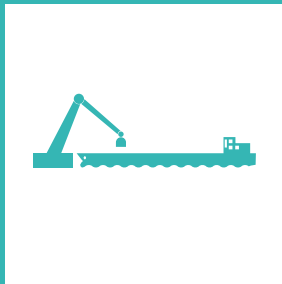
Wessel van Olst

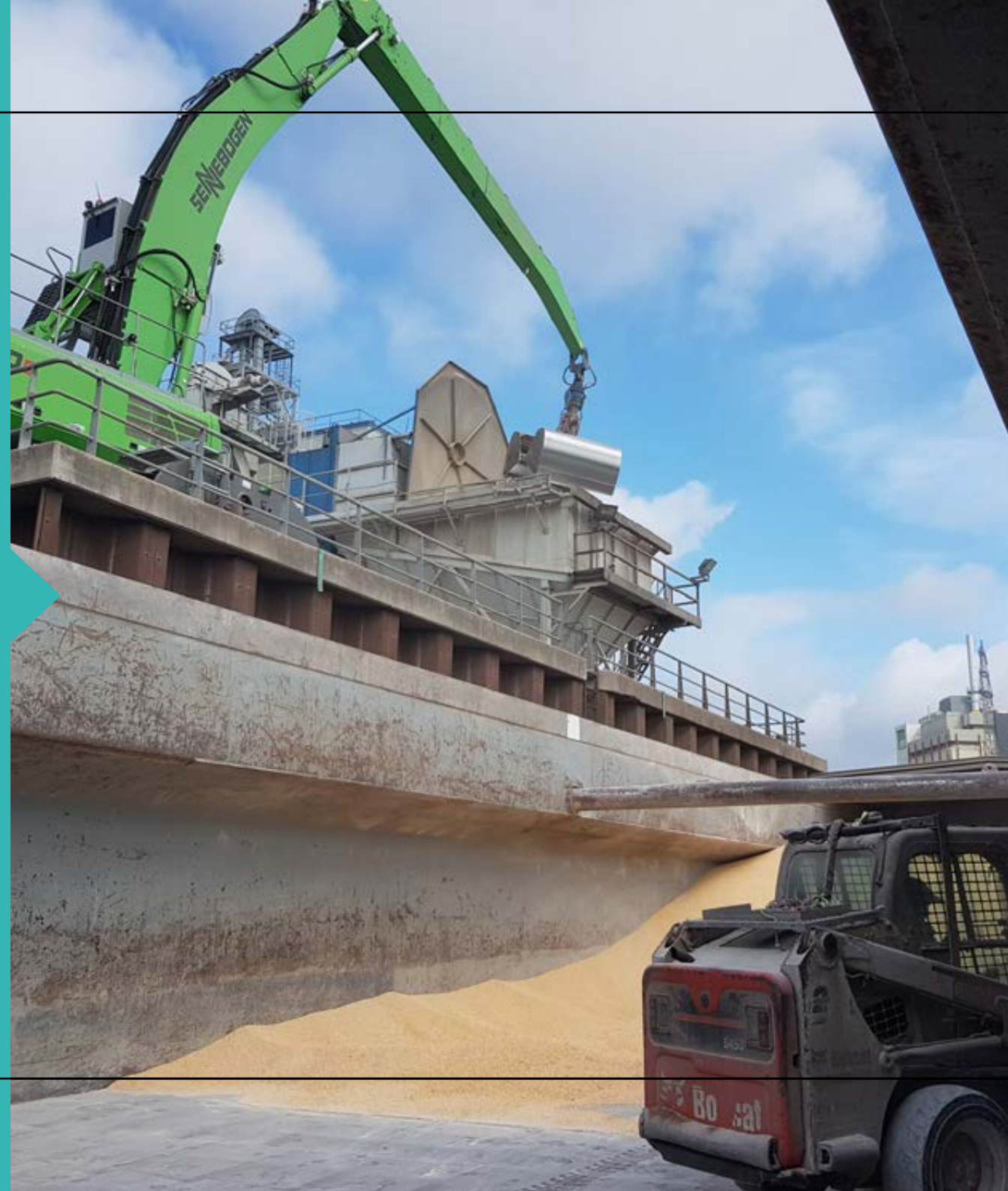

Fruitbedrijf De Woerd

Wessel van Olst heeft een prachtig fruitbedrijf bestaande uit 21 hectare fruitteelt en een ruime landwinkel met boerderijterras en vergaderzalen. Ook zijn er twintig camperplaatsen. "We verkopen via de landwinkel, de veiling en de korte keten, zoals lokale supermarkten." Wessel is goed te spreken over de samenwerking met AR: "AR biedt ons de zekerheid dat alle teeltbenodigdheden voorhanden zijn. Ik heb veel en prettig contact met adviseur Ruben van Kraaij. Het contact is laagdrempelig en hij kan snel schakelen."

OP- EN OVERSLAG

Logistieke aanvoerketen mengvoergrondstoffen in 2022 op zijn kop

Voor de op- en overslag van grondstoffen was het een uitdagend jaar. De oorlog in Oekraïne, de 'dure' binnenvaart, laagwater op de rivieren en de hoge energieprijzen zorgden ervoor dat de beschikbaarheid en betaalbaarheid van grondstoffen onder druk stonden.

De grote meerwaarde van Rijnzate als op- en overslagbedrijf binnen AR tekent zich scherper af tijdens crises zoals corona en de oorlog in Oekraïne. Voor de leverbetrouwbaarheid van AR Voer is het immers essentieel om voldoende grondstoffen fysiek op voorraad te hebben. Rijnzate heeft dit kunnen faciliteren in combinatie met een minimale negatieve impact voor de overige klanten van Rijnzate.

OVERSLAGVOLUME ONDER DRUK

Ten gevolge van de verstoorde grondstoffenstromen stond het overslagvolume van Rijnzate onder druk. Ook Rijnzates partner in het vermarkten van ontsloten graan ervoer volumedruk door de hoge grondstoffen- en energieprijzen. Rijnzate kon de turbulente marktomstandigheden het hoofd bieden door focus te houden en door een stabiele en betrouwbare partner te zijn. De overige activiteiten zoals pletten en CCM-, Sodagrain- en Maxammon grainproductie hebben de omzet op peil gehouden.

GRAANINNAME

Rijnzate heeft ook in 2022 de graaninname voor AR Plant verzorgd. Deze granen worden geteeld door akkerbouwers in de regio.

2023

Rijnzate blijft bij haar kern: op- en overslag en aanvullende productieactiviteiten. We houden focus op efficiëntie en klanttevredenheid.

Gerealiseerd

- De logistieke aanvoerketen van mengvoergrondstoffen stond op zijn kop, maar bleef door gezamenlijke inspanningen functioneren.
- In Doetinchem zijn diverse (onderhouds-)projecten gerealiseerd.
- Strategisch belangrijke rol gespeeld voor AR.

WINKELS

Aanpassen aan veranderende marktomstandigheden

Het jaar 2022 was in verschillende opzichten een uitdagend jaar voor de Welkoopwinkels. De veranderende marktomstandigheden deden een beroep op het aanpassingsvermogen van de winkels. Toch hebben de AR-winkels een prima resultaat neergezet.

Na twee coronajaren met flinke omzetstijgingen ging het jaar 2022 matig van start. Er was sprake van een gedeeltelijke lockdown in enkele van onze winkels. Op last van de gemeente mochten deze winkels alleen diervoeders en -benodigdheden verkopen terwijl de andere Welkoopwinkels volledig open mochten zijn met inachtneming van enkele richtlijnen.

UITDAGENDE MARKTOMSTANDIGHEDEN

De marktomstandigheden en daarmee het consumentengedrag veranderden in 2022. Het besteedbaar inkomen ging ook weer naar horeca, reizen en andere doeleinden. Hierdoor daalde het aantal grote aankopen voor thuisrecreatie, zoals barbecues en zwembaden. Verder was het door de krapte op de arbeidsmarkt een uitdaging om alle vacatures in te vullen. Extra aandacht voor recruitment en opleidingsmogelijkheden hebben bijgedragen aan voldoende bezetting van de winkels.

OMGAAN MET PRIJSSTIJGINGEN

Ook in de winkels waren de gevolgen van de oorlog in Oekraïne merkbaar. De prijzen zijn gemiddeld fors gestegen en tegelijkertijd hadden de consumenten minder te besteden. Hierdoor daalde het verkoopvolume. De winkels zelf kampten ook met grote kostenstijgingen in inkoop, transport en energie. Een goede kostenbeheersing zorgde ervoor dat de winkels toch goede resultaten behaalden. Ten opzichte van 2021 is de omzet van de winkels gelijk gebleven.

2023

Ondanks de uitdagende markt gaan de winkels 2023 met vertrouwen tegemoet. Er liggen goede plannen en kansen, waaronder een nieuw te bouwen winkel in Woudenberg. Investeren in groei blijft belangrijk voor deze pijler binnen AR.

Gerealiseerd

- Omzet behouden en goed rendement gedraaid.
- Winkel Geldermalsen nieuwgebouwd en feestelijk geopend.
- Uitgeroepen tot 'Beste Winkelketen van Nederland', voor de achtste keer in de categorie Tuinspeciaalzaak en voor de negende keer in de categorie Dierenspeciaalzaak.
- Introductie opleidingsprogramma Welkoop Academy.
- Vernieuwd recruitmentprogramma ingezet.

Personeel & Organisatie

Aan het einde van het boekjaar 2022 had AR 333 fte (425 medewerkers) in dienst. Het ziekteverzuim was 5,6%. Twaalf werknemers vierden hun 12,5-jarig dienstverband, acht werknemers waren maar liefst 25 jaar in dienst. Drie medewerkers gingen in 2022 met pensioen.

Aan het einde van het jaar is er een nieuwe cao Graan afgesloten voor één jaar. Dit betekende onder andere dat de lonen per 1 januari 2023 verhoogd werden. Ook is er een andere verdeling van de pensioenpremie afgesproken. De werknemerspremie is verlaagd en de werkgeverspremie is verhoogd. De totale premie is ongewijzigd.

Corona speelde nog steeds een rol in 2022. Verschillende medewerkers raakten besmet en moesten in quarantaine.

In 2022 zijn opleidingen en trainingen weer opgepakt en hebben medewerkers zich op een breed terrein verder geschoold en ontwikkeld. Speciale aandacht was er voor vitaliteit en gezondheid. In het bijzonder voor de medewerkers die in ploegendienst werken is dit een aandachtspunt (leefpatroon, slapen et cetera).

Verder waren de gestegen energiekosten en de algehele inflatie een onderwerp. AR heeft een budgetcoach gefaciliteerd voor medewerkers die daaraan behoefte hadden. AR is het personeel financieel tegemoetgekomen voor de gestegen kosten, flexibele houding en de enorme inzet.

De vacatures zijn in 2022 goed en adequaat ingevuld. Operators blijven schaars. Het verloop van personeel is relatief laag bij AR.

ARBO EN VEILIGHEID

Ieder jaar worden er diverse trainingen gegeven zodat de medewerkers in staat blijven om hun taken op het gebied van veiligheid goed uit te kunnen voeren.

In 2022 zijn waar mogelijk en noodzakelijk de trainingen fysiek gegeven en in de andere gevallen is de benodigde kennis online opgedaan. Een aantal RI&E's (risico-inventarisatie en -evaluatie) en EVD's (explosieveiligheidsdocumenten) is gereviseerd en getoetst aan de nieuwe wet- en regelgeving.

25 JAAR IN DIENST

Guido Hendriks, IT

Arnold van de Kuilen, IT

Jan-Willem van Eerden,
Rijnzate Doetinchem

Kees van Ooijen, expeditie
voer

Jan van Voorthuysen,
planning voer

Jan van Os, verkoop pluimvee

Marcel Schennink, verkoop
varkens

Mark ter Braak, verkoop
rundvee

Webshops

AR heeft twee webshops: ARwebshop.nl en Paardenvoer.nl. Beide webshops dragen bij aan de omnichannelstrategie van AR. In de webshops worden stukgoedproducten aangeboden. De focus ligt op een minimale afname van 300 kg.

ARWEBSHOP.NL

De webshop ARwebshop.nl die in september 2021 in de lucht ging, heeft in 2022 een mooie ontwikkeling doorgemaakt. Vanaf de lancering van de webshop is er geïnvesteerd in online marketing om verkeer op de webshop te genereren. Dit heeft zijn vruchten afgeworpen. De ervaring leert ons dat we met de webshop mensen bereiken die nog geen klant zijn van AR.

PAARDENVOER.NL

In 2022 hebben we met de webshop Paardenvoer.nl een mooie groei kunnen realiseren in zowel de omzet als de afzet. Deze groei hebben we kunnen realiseren door het effectief inzetten van online marketing, onder andere door te adverteren via zoekmachines, een goede organische vindbaarheid in zoekmachines en e-mailmarketing. Naar verwachting zal deze groei doorzetten, doordat er ook voor het komende jaar weer mooie plannen op de agenda staan.

MILIEU EN OMGEVING

Voor de locatie Barneveld is gewerkt aan het realiseren van een geheel omvattende omgevingsvergunning en het verkrijgen van een Natuurbeschermingsvergunning. Voor de locaties Wageningen en Lienden heeft de Omgevingsdienst Regio Arnhem inzicht gegeven in het gebruik van (potentieel) Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Voor alle locaties zijn er energiebesparende maatregelen genomen en is er invulling geven aan de Europese Energie-Efficiency Richtlijn (EED). Het aantal laadpunten voor elektrische auto's is uitgebreid.

Communicatie

Alle bedrijfsonderdelen van AR dienen volgens dezelfde afspraken te communiceren en zich te conformeren aan de corporate communicatie. Belangrijke uitgangspunten van onze communicatie zijn: klanten centraal en op tijd en helder communiceren.

WEBSITE

In 2022 is de site van AR in een fris nieuw jasje gestoken waarbij deze ook beter op de mobiele telefoon te bekijken is. Op de site worden bijeenkomsten, nieuwsberichten en kennis en ervaringen van collega-ondernemers gedeeld. Ook staat er een overzicht van de producten en diensten. Tijdens het voortraject zijn klanten van AR geïnterviewd. Zij hebben ook het prototype getest.

BIJEENKOMSTEN

Gedurende het jaar heeft AR diverse bijeenkomsten georganiseerd. Vanwege corona vonden de bijeenkomsten in het eerste kwartaal van het jaar online plaats. Later in het jaar zijn diverse demo's, open dagen en studiedagen op locatie georganiseerd. Ook heeft AR deelgenomen aan diverse vakbeurzen. Om het 10-jarig jubileum te vieren heeft AR op de locatie in Wageningen op 18 juni een groots evenement georganiseerd voor leden en medewerkers.

DUURZAAMHEID VOOR MENS, DIER EN MILIEU

AR wil bijdragen aan een gezonde wereld voor toekomstige generaties. We doen dit via de productie van verantwoorde voeders, de levering van passende gewasbeschermingsmiddelen, het geven van deskundig advies en het bieden van goede arbeidsomstandigheden. Hierbij nemen we de geldende wet- en regelgeving in acht.

Impact in kaart brengen

Om op een verantwoorde manier om te gaan met de leefomgeving van mens en dier zet AR in op de verlaging van een negatieve milieu-impact. In 2023 werken we dit verder uit in onze strategie. Het centrale doel is een betere positie voor onze leden via een duurzaam verdienmodel. Er wordt verder in kaart gebracht op welke onderdelen AR impact heeft en op welke onderdelen deze impact verbeterd kan worden. Vooruitlopend op de richtlijnen Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) die in november 2022 door de Europese Commissie zijn aangenomen, is een stappenplan voorbereid om zo een verbetering van de duurzaamheidsprestaties te bewerkstelligen.

Materialiteitsmatrix

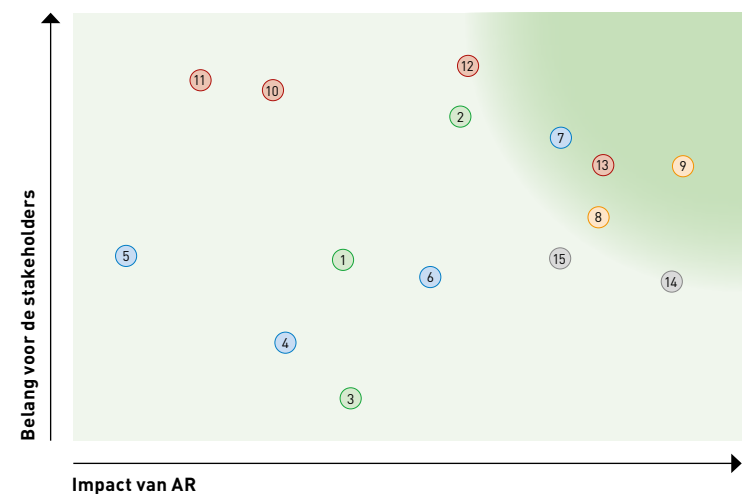
We hebben een zogenoemde materialiteitsmatrix opgesteld. Hiermee kunnen alle aspecten van CSRD in kaart worden gebracht en kan beoordeeld worden in welke mate en hoe de activiteiten van AR hierin een rol spelen. Bij de analyse is uitgegaan van de volgende stakeholders:

- Leden/afnemers AR
- Medewerkers
- Leveranciers en de daaraan verbonden keten
- Verwerker en retail (klant van onze klant)
- Consumenten
- Buren
- Financiers
- Overheden/wetgevers
- Ngo's

Vanuit AR zijn vijf hoofdthema's benoemd, met daaronder verschillende concrete onderwerpen waarop invloed uitgeoefend kan worden. Deze onderwerpen zijn uiteengezet in de materialiteitsmatrix.

We focussen ons op onderwerpen waarop AR invloed kan uitoefenen. Dit houdt in dat AR sturingsmogelijkheid heeft met de productontwikkeling, inkoop, productie en/of het eigen beleid. Voor zaken buiten onze invloedssfeer sluiten wij niet onze ogen. Deze aspecten zijn echter niet direct meegenomen in de matrix.

Materialiteitsmatrix

Grondstoffen

- 1 Circulaire grondstoffen
- 2 Lage CO₂-footprint
- 3 Verspreiding van plasticsoep via grondstoffen voorkomen

Productie

- 4 Verlagen CO₂-uitstoot
- 5 Verlagen N-uitstoot
- 6 Verlagen energiegebruik
- 7 Verminderen (plastic) verpakkingsmateriaal

Dierwelzijn

- 8 Beschikbaarheid kwalitatieve grondstoffen
- 9 Invullen nutritionele behoefte

Integrated Crop Management

- 10 Vruchtbaar bodemgebruik
- 11 Verhogen biodiversiteit
- 12 Groene gewasbeschermingsmiddelen
- 13 Meststoffen op maat (stikstofefficiëntie)

Werkgeverschap

- 14 Aantrekkelijke werkgever
- 15 Expertise medewerkers

IN 2022 ZIJN DE VOLGENDE ZAKEN OPGEPAKT:

- Biologische producenten spelen een belangrijke rol in het verduurzamen van onze voedselketen. AR is in Nederland een van de grootste biologische veevoederleveranciers. In 2022 heeft AR nog nadrukkelijker ingezet op de biologische voerproductie.
- In een groot aantal vraaggestuurde ketens speelt AR een belangrijke rol als voerproducent. In deze ketens zijn de duurzaamheidsprestaties onderscheidend, bijvoorbeeld op het gebied van circulariteit, CO₂-footprint en dierenwelzijn. AR is transparant over deze prestaties en beschikt over tools om deze te rapporteren.
- Het inzetten van groene gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe toepassingstechnieken is een speerpunt van AR Plant en CAF. Doel is om met minder middelen het gewas gezond te houden. CAF verricht samen met fruittelers, Fruitpact, Fruit Tech Campus en Provincie Gelderland onderzoek op dit gebied.
- CAF is programmamanager van de UP Pilots. Hierbij worden EU-gelden vanuit de Farm2Fork-strategie via LTO/NFO op Proeftuin Randwijk ingezet om de gewasbescherming robuust te maken voor het systeem van 2027. Weerbare gewassen en Integrated Crop Management staan centraal.
- Er is geïnvesteerd in een vrachtwagen die op LNG rijdt waardoor de CO₂-uitstoot sterk wordt verminderd. De techniek van deze vrachtwagen werkt perfect. Er zijn in 2022 echter veel zaken in de energiemarkt veranderd waardoor LNG een veel duurder alternatief is geworden. De duurzaamheidswinst weegt hierbij niet op tegen de toegenomen kosten. Er is besloten nu niet verder te investeren in deze technologie. In 2023 wordt onderzocht of de fossielvrije dieselbrandstof HVO uitkomst kan bieden voor een aantal van de concepten van onze klanten. Met HVO wordt de CO₂-footprint van het transport tot wel 90% verlaagd.
- Indien mogelijk gebruikt AR grondstoffen uit de regio. AR koopt duurzame soja in volgens de gemaakte afspraken in het Nevedi soja- en palmconvenant.
- AR zorgt voor goede arbeidsomstandigheden en werkt aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Bij duurzame inzetbaarheid staat de vraag centraal hoe medewerkers plezier en gedrevenheid in hun werk behouden en zo toegevoegde waarde blijven leveren aan onze organisatie en daarbij zelf ook meerwaarde ervaren. We hebben in 2022 veel interne mobiliteit weten te realiseren. Door mensen te laten doorstromen naar andere functies weten we talent en kennis binnen de organisatie te houden.
- Op het gebied van energieverbruik heeft AR in 2022 voldaan aan de wetgeving en de EED-audit (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) uitgevoerd. Hieruit kwam een aantal verbeterpunten. Deze worden aangepakt. AR blijft inzetten op energiereductie door het gebruik van alternatieve bronnen en door het toepassen van slimme oplossingen.

Blik vooruit

In 2023 wordt doorgewerkt aan het in kaart brengen van de duurzaamheidsaspecten van de bedrijfsvoering. Hierbij maken we een weging van de duurzaamheidsaspecten van MVO Nederland, onze impact en de relevantie. AR wil ook een belangrijke bijdrage leveren aan kringlooplandbouw en aan de verlaging van de milieu-impact van dierlijke ketens via de mogelijkheden die diervoeders bieden. Samen met Nevedi werken we eraan om dit meetbaar te maken via de ontwikkeling van een dashboard voor duurzame diervoeders. Bovengenoemde wordt meegenomen in de ontwikkeling van de duurzaamheidsstrategie.

Risicomanagement

Bestuur en directie van AR zijn zich bewust van het inherente risico van fraude dat AR - zowel intern als extern - loopt bij het uitvoeren van haar activiteiten en dienstverlening. Het accepteren van bepaalde risico's is een voorwaarde voor het realiseren van de doelstellingen van AR.

Veel externe factoren zijn onvoorspelbaar, denk aan de oorlog in Oekraïne en de wereldwijze gevolgen op het gebied van vraag en aanbod en daarmee prijsvorming. Maar ook pandemieën, dierziektes, calamiteiten, menselijk handelen en economische factoren als gevolg van wet- en regelgeving zijn niet te voorzien. Per businessunit zet AR in op het ondervangen van de risico's.

Risicobereidheid

De zogenaamde risicobereidheid van AR is het best te omschrijven als conservatief. Dat wil zeggen dat AR de risico's goed in beeld heeft en zo goed mogelijk beheerst en beperkt. De bestuurder van AgruniekRijnvallei Holding B.V. is eindverantwoordelijk voor het risicomanagement en de hieruit voortvloeiende maatregelen binnen de gehele onderneming.

Invloed en acceptatie

Binnen het risicomanagement van AR ligt de focus op de risico's waarop we invloed kunnen uitoefenen. We maken hierbij onderscheid in strategische, operationele, financiële en compliancierisico's.

STRATEGISCHE RISICO'S

- In nauwe samenspraak met het bestuur en de raad van commissarissen bepaalt de directie de visie en strategie van AR. Inhakend op de toenemende zorg en onzekerheid over de toekomst van agrarische ondernemers is in 2022 in samenwerking met een gerenommeerd bureau een uitgebreid visie- en-strategietraject gestart. Na afronding van de visiebepaling wordt in 2023 doorgewerkt aan herijking van de strategie.
- Door bewust te kiezen voor een goede solvabiliteit, liquiditeit en waardevastheid van het eigen vermogen heeft AR een financiële positie gecreëerd waarbij investeringen mogelijk zijn. Hierbij is het van groot belang om op korte en lange termijn een goede balans te houden tussen de kosten en de baten. Wegens de huidige situatie van stijgende grondstoffenprijzen is de liquiditeit teruggelopen. Het vasthouden van liquiditeit en de mogelijkheid hebben van een kredietfaciliteit passen bij het beheersbaar houden van strategische risico's.
- De vraag is hoe overheidsbeslissingen en het stikstofbeleid gaan uitpakken voor de Nederlandse agrarische sector. Hebben de maatregelen van de overheid effect op de beperking van de stikstofuitstoot? Hoeveel veehouders maken uiteindelijk gebruik van de opkoopregeling? Daalt het aantal dieren dat gehouden mag worden en is er minder of ander mengvoer nodig? Vermindert het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest en zo ja, met hoeveel? Deze ontwikkelingen hebben een enorme impact op de positie van agrarisch Nederland en daarmee op AR en andere toeleveranciers voor de agrarische sector. Op basis van de visiebepaling in 2022 zal AR via de strategiebepaling in 2023 een aanpak formuleren.

OPERATIONELE RISICO'S

- Belangrijke operationele risico's zijn de hoge grondstoffenprijzen en het tekort aan grondstoffen, maar ook verontreinigde grondstoffen en grondstoffen van onvoldoende kwaliteit vormen een risico. Daar komt bij dat grondstoffen die gekocht zijn met het predicaat biologisch of VLOG een hogere waarde kennen dan reguliere grondstoffen. Het risico van fraude, waarbij niet geleverd wordt wat afgesproken is, neemt daardoor toe. Hierbij zorgt de oorlog in Oekraïne voor extra risico voor zowel de prijs als de leverbetrouwbaarheid.
- Volatiele grondstoffenmarkten, in 2022 onder druk van de oorlog in Oekraïne, brengen forse financiële risico's met zich mee. AR beperkt deze risico's door een afgewogen inkoopboek op te bouwen en door het aangaan van (aflopende) termijnposities. AR werkt met een ijzeren voorraad van biologische en andere kritische grondstoffen. In 2022 heeft deze inkoopstrategie haar waarde bewezen. De grondstoffenmarkt wordt nauwgezet gevolgd, leveranciers gescreend en er wordt actief deelgenomen aan SecureFeed, het voedselveiligheidsprogramma van de Nederlandse diervoederindustrie. Het door de directie vastgestelde beleid en de bijhorende strikte protocollen, stellen een kader waarbinnen verplichtingen kunnen worden aangegaan. Ook wordt geïnvesteerd in specifieke opleiding van de inkoopmedewerkers om de inkooppositie zo goed mogelijk vast te kunnen leggen. Er wordt gestreefd naar een afgestemde voorraadvorming voor alle producten en grondstoffen, een goede leverbetrouwbaarheid en voldoende ruimte voor separate opslag van mengvoergrondstoffen. Binnen een overlegplatform met coöperatieve collega's wordt gewerkt aan gezamenlijke kennisontwikkeling en wordt de grondstoffenmarkt geanalyseerd. Hierbij wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de ACM-richtlijnen op het gebied van samenwerking tussen bedrijven, wordt er gewerkt met een duidelijk protocol voor de voorkoop van mengvoerders en is de omgang met grondstoffenposities kortgesloten.
- De veranderingen in de wereldmarkt, in de wet- en regelgeving en het Klimaatakkoord vragen voortdurend om alertheid. Door het borgen van de kwaliteit van grondstoffen, het monitoren van processen, het opstellen van calamiteitenplannen en het intensief begeleiden van agrarische ondernemers probeert AR de risico's te minimaliseren. Het systeem voor het borgen van de voedselveiligheid is gebaseerd op de schema's van GMP+ International.

Aanvullend wordt de beoordeling van risico's, leveranciers en grondstoffen geborgd door de actieve deelname van AR in SecureFeed en VoederWaarde.nl.

- Mocht zich een calamiteit voordoen, bijvoorbeeld de uitbraak van een dierziekte, dan kan AR overschakelen op reeds opgestelde protocollen en zo het risico voor AR reduceren. Via calamiteitenplannen kan AR snel beschikken over uitwijkfaciliteiten voor mengvoerproductie en zo de continuïteit in het leveren van producten waarborgen. Daartoe zijn afspraken gemaakt met collega-mengvoerbedrijven. Het samenwerkingsverband CropSolutions zorgt ervoor dat er voor de plantaardige tak van AR een back-up is van producten en diensten.
- AR beschikt over veilige informatie- en communicatietechnologie en werkt binnen de cloud via Microsoft365. Bij de keuze voor computerprogramma's en systemen worden de risico's doorlopend afgewogen. In 2022 is doorgewerkt aan de vervanging van het ERP-systeem AX. De implementatie staat gepland voor medio 2023.
- In het kader van de privacywetgeving is er binnen de organisatie vorm en inhoud gegeven aan het organisatorisch beheer ervan. Hiermee wordt voldaan aan de huidige wetgeving.
- De bereidheid om risico's te nemen bij de inkoop van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen is laag. Via het samenwerkingsverband CropSolutions wordt de inkooppositie zekergestellt. Via strikte protocollen en veiligheidsplannen wordt binnen de wettelijke eisen en kaders gewerkt en worden mogelijke calamiteiten tot een minimum beperkt.

FINANCIËLE RISICO'S

De liquiditeit van de afnemers van AR kan onder druk staan door wisselende opbrengst- en inkooprijzen, dierziektes en veranderende wetgeving. Voor AR kan dit betalingsrisico's met zich meebrengen. Het risico van een debiteurenachterstand wordt voor AR sterk bepaald door de opbrengstniveaus van agrarische producten. De afdeling debiteuren volgt het betalingsgedrag van de afnemers via een kredietmanagementsysteem. Bij een achterstand zoekt AR in samenspraak met ondernemers, banken en voorlichters naar oplossingen. Openheid van zaken is hierbij van belang. Het debiteurenbeleid van AR, vastgesteld door de directie en de raad van commissarissen, vormt de leidraad. De debiteurenachterstand is in 2022 opnieuw gedaald, mede door een strikt uitgevoerd debiteurenbeleid. Het verlagen van de betalingsachterstanden blijft met hoge prioriteit op de directieagenda staan. In de loop van het jaar wordt 0,2% van de geldomzet voorzien voor eventuele verliezen voor het afboeken van debiteuren.

COMPLIANCERISICO'S

Met compliancerisico's worden de risico's bedoeld die ontstaan wanneer er niet aan de wet- en regelgeving wordt voldaan. AR ziet dit als een beheersbaar risico. Alle medewerkers worden erop gewezen de wettelijke regelgeving na te leven. Dit wordt gemanaged via bewustwording, gedragscodes en toezicht, waarbij AR een zerotolerancebeleid rondom fraude hanteert. Binnen de organisatie zijn geen gevallen van materiële fraude bekend. Dit neemt niet weg dat er zo veel mogelijk borging toegepast wordt, bijvoorbeeld in het betalingsverkeer.

Risicobeheersende maatregelen

De risico's worden op afdelingsniveau geïnventariseerd en besproken. AR zet onder andere de volgende maatregelen in voor de beheersing van haar bedrijfsprocessen:

- Het bewaken van de kwaliteit van grondstoffen via de Risicoclassificatie Diervoeders van SecureFeed.
- Het minimaliseren van valutarisico's door geen inkoopposities in vreemde valuta in te nemen.
- Het aanhouden van voldoende posities en voorraden van grondstoffen. De ijzeren voorraad van biologische grondstoffen krijgt bijzondere aandacht.
- Voor eventuele prijsrisico's voor de inkoop en afrekening van granen wordt gebruikgemaakt van een kostprijs hedge.
- Voor liquiditeitsrisico's kan gebruiktgemaakt worden van een kredietfaciliteit.
- Het inschakelen van deskundigen om de interne organisatie bij te staan.
- Het opleiden en trainen van medewerkers.
- Het werken aan de bewustwording van de risico's van cybercriminaliteit via een digitale leeromgeving waarin medewerkers maandelijks leren hoe zij zich zo goed mogelijk kunnen beschermen tegen oplichting, hacken en datalekken.
- Het werken met een professioneel kredietmanagementsysteem.
- Het opstellen van calamiteitenplannen.
- Het anticiperen op de impact van wet- en regelgeving via vertegenwoordigingen in verschillende overlegorganen en besturen.
- Het anticiperen op de veranderingen die het Klimaatakkoord met zich mee gaat brengen.

Conclusie

Bestuur en directie van AR zijn van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze worden gemitigeerd. Waar nodig zijn extra maatregelen getroffen om verdere risico's te verkleinen. In het dynamische jaar 2022 heeft deze aanpak haar waarde bewezen.

Samenvatting resultaten

AR is een echte coöperatie waarbij niet de eigen winstgevendheid, maar het ledenbelang voorop staat. De leden profiteren van het samen scherp zakendoen. Gedurende het jaar heeft AR een extra prijsreductie uitgekeerd aan haar afnemers op gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen en het Extra AR voordeel ingezet. Om een solide coöperatie te blijven en haar positie te kunnen behouden wordt voorgesteld om het resultaat aan het eigen vermogen toe te voegen.

AR kijkt terug op een bewogen jaar, maar met positieve resultaten van de bv's. Het boekjaar 2022 wordt afgesloten met een resultaat na belasting van € 3,5 miljoen. Naast het operationele resultaat is hierin een extra financieel resultaat van ruim € 2,5 miljoen opgenomen, omdat in 2022 overeenstemming met de Belastingdienst is bereikt over de ontstane compensabele verliezen van Ovogenetics B.V. De geldomzet van AR steeg in 2022 met 36% van € 322.075.000 naar € 438.347.000. De boekjaren 2022 en 2021 telden beide 52 weken.

OMZET MENGVOER, GBM EN MESTSTOFFEN

De totale veevoeromzet in tonnen steeg ten opzichte van 2021 met 7,1%. De mengvoeromzet in tonnen steeg met 9,2%. De omzet in meststoffen in euro's boekte een plus van 109%, dit mede vanwege de enorme stijging van de meststoffenprijzen. De omzet in gewasbeschermingsmiddelen steeg met 13,7%. Ten opzichte van 2021 was er een daling van 5% in de omzet van fruitteeltbenodigdheden.

OP- EN OVERSLAG

Op de overslaglocaties van Rijnzate in Wageningen, Doetinchem en Lienden werd in totaal 28.400 ton minder grondstoffen op- en overgeslagen dan in 2021. Dit kwam deels door de schaarste van grondstoffen vanwege de oorlog in Oekraïne, de beperkte capaciteit van schepen en de goedkopere francoleveringen. De overige activiteiten hebben de omzet op peil gehouden.

WELKOOPWINKELS

De winkels hadden een moeilijker jaar ten opzichte van de voorgaande jaren. Consumenten konden in vergelijking met de coronajaren weer bij meer winkels terecht en ook weer op vakantie. Dit zorgde ervoor dat de transacties 1% lager waren dan in 2021. De omzet daalde met 0,5% naar € 28.048.300.

NETTORESULTAAT

Per saldo realiseerde AR een nettoresultaat na belasting van € 3.530.500. Dit is

het nettoresultaat na verwerking van leden- en afnemerskorting van € 9.531.700 (2021: € 8.702.300). De kortingen bestaan uit de prijsreductievoorstellen, de prijsreductie in augustus over gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen, het Extra AR voordeel en de bonus-, betalings- en ledenkorting. In dit nettoresultaat is rekening gehouden met een nog uit te keren prijsreductie aan afnemers van bijna € 0,6 miljoen, bestaande uit € 1,00 per ton over de in 2022 afgenomen mengvoeders en 0,5% over de afgenomen gewasbeschermingsmiddelen.

VOORRAADPOSITIE

De geconsolideerde kasstroom bedraagt € 3.355.000 negatief, als gevolg van de toename van de voorraden bij zowel voer als plant en de toename van debiteurenposities (geen achterstanden) welke deels gecorrigeerd worden door de stijging van de kortlopende schulden. De voorraad is in euro's toegenomen, maar qua hoeveelheid is deze iets lager dan in 2021. De verwachting is dat de voorraadpositie in 2023 weer zal normaliseren (door lagere prijzen) wat tot een hogere liquiditeit zal leiden. De solvabiliteit van de coöperatie bedraagt ruim 60%. Door de toename van het balanstotaal is deze iets gedaald. Veel liquiditeit zit in de voorraden.

INVESTERINGEN

De investeringen over 2023 bedragen naar verwachting ongeveer € 9,9 miljoen, waarbij al een deel is uitgegeven in 2022. De verwachting is dat er voor de investeringen geen beroep gedaan hoeft te worden op het bankkrediet.

RISICO'S

AR maakt vrijwel geen gebruik van financiële instrumenten voor afdekking van prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's. Liquiditeits- en kasstroomrisico's zijn zeer beperkt aanwezig en met de huidige manier van bedrijfsvoering worden prijs- en kredietrisico's beheerst. Voor een eventueel prijsrisico bij AR Plant voor het afrekenen van granen wordt gebruikgemaakt van een kostprijs hedge. Operationele risico's, grondstoffenrisico's en debiteurenrisico's worden gemitigeerd in de operationele activiteiten.

AR IN CIJFERS

OMZETTEN VEEVOEDERS (x 1.000 kg)

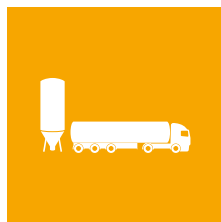
	2022	2021	mutatie in %
Pluimveevoeders	233.188	204.018	14,3
Varkensvoeders	234.259	222.611	5,2
Rundvee-, paarden- en overige voeders	205.953	189.768	8,5
Enkelvoudige voeders	55.567	64.097	-13,3
Totaal	728.967	680.494	7,1

OMZETTEN (x € 1.000)

Veevoeders	374.212	267.378	40,0
Bedrijfsontwikkeling	612	577	6,1
Plant	39.757	26.665	49,1
CAF	797	785	1,5
Winkels	28.048	28.201	-0,5
Rijnzate	5.201	4.881	6,6
	448.627	328.487	
Af: interne omzet	10.280	6.412	
Geconsolideerd	438.347	322.075	36,1
Aantal leden	2.086	2.042	
Gemiddeld aantal medewerkers (fte's)	332	320	

Blik op 2023

De omgeving waarin de leden en AR ondernemen verandert in hoog tempo. Het overheidsbeleid zorgt daarbij voor veel onzekerheid voor agrarische ondernemers. Na een herijking van de visie in 2022 werkt AR in 2023 door aan de herijking van de strategie waarin wordt bepaald wat alle ontwikkelingen betekenen voor de opdracht van AR.

VOER

In alle markten wordt duurzaamheid een steeds belangrijker thema. Samen met de ondernemers blijven we zoeken naar het juiste verdienmodel en het concept dat bij de ondernemer past. AR wil steeds de beste producten leveren tegen de juiste condities. Daarnaast volgen we de ontwikkelingen in de voedingsindustrie en spelen we hierop in. Hierdoor helpen we onze leden ook aan perspectief voor de lange termijn.

Met de inzet van verwerkt dierlijk eiwit als circulaire grondstof werken we voor het pluimvee- en varkenssegment aan goede voederwaardes, resultaten en kostprijs. AR heeft de wettelijke toelatingen en opslagcapaciteit om verwerkt dierlijke eiwit toe te passen. Automatische monsternamen- en testapparatuur waarmee in Wageningen goede ervaringen zijn opgedaan, zal in 2023 ook op andere locaties worden geïmplementeerd.

Alle ontwikkelingen leiden tot een grotere ondersteunings- en adviesvraag. Het nieuwe GLB- en mestbeleid zorgt voor een nieuwe verhoging van de administratieve lastendruk voor veehouders. Daarbij gebeurt er veel in de markt op het gebied van (nieuwe) ketenconcepten. AR Bedrijfsontwikkeling werkt met extra medewerkers aan het invullen van de adviesvragen rond het nieuwe GLB- en mestbeleid, de ondersteuning bij mestadministraties en perceelsregistraties, een optimale toepassing van alle nieuwe regels en bij de verkrijging van landbouwsubsidies.

De biologische markt maakt onder invloed van de inflatie even pas op de plaats, maar we vertrouwen erop dat deze zich herstelt. Door de aankoop van Vissers Mengvoeders per 1 maart 2023 is AR in staat om alle biologische voeders in eigen beheer te produceren. Door deze aankoop beschikt AR over drie biologische productielocaties. In de loop van 2023 wordt de productieverdeling onder de loep genomen.

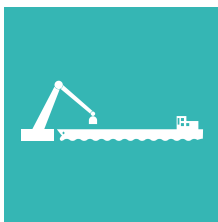

PLANT

De fruitteeltsector ondervindt de gevolgen van de hogere energiekosten voor opslag van producten. Met ingang van 2023 stijgen daarbij ook de kosten voor in te huren arbeid fors. AR Plant zet in op het samen met de ondernemers omzetten van bedreigingen naar kansen.

Plantversterking en de inzet van groene chemie blijven groeien. Hierin willen we ook vooroplopen wat betreft het doorgeven van kennis van deze producten. De verwachting is dat deze producten vaker als alternatief voor verdwijnende producten zullen worden ingezet. De voorlichters van AR Plant en CAF volgen hierin de actualiteit en zetten in op het behalen van de beste opbrengsten met dito kwaliteit.

CAF is aandeelhouder van Proeftuin Randwijk; de plaats waar praktijkgericht en onafhankelijk onderzoek plaatsvindt. De resultaten en kennis die dit oplevert zetten wij ook in 2023 in voor innovatie van de Nederlandse fruitteelt.

OP- EN OVERSLAG

Voor de leverbetrouwbaarheid van AR Voer blijft het kunnen beschikken over directe op- en overslagmogelijkheden aan groot vaarwater een duidelijke meerwaarde bieden. Via Rijnzate kunnen we belangrijke grondstoffen fysiek op voorraad houden en zijn we flexibel. De focus vanuit Rijnzate blijft hierbij gericht op klanttevredenheid en een efficiënte op- en overslag. In Doetinchem blijven we aanvullende productieactiviteiten uitoefenen, waaronder de productie en opslag van CCM, Sodagrain en Maxammon grain. In 2023 wordt gekeken naar het optimaliseren van de modaliteiten. Dit betekent hoe (per schip, as of trein) de grondstoffen aangevoerd worden.

WINKELS

Hoewel het bestedingspatroon van consumenten verandert blijven de winkels van AR voldoen aan de vraag van een brede groep consumenten. De winkels blijven hierop inzetten via aanpassingsvermogen en flexibiliteit. Om het stijgende kostenniveau van de winkels in inkoop, transport en energie op te vangen blijft kostenbeheersing een speerpunt. We zien voldoende kansen in de uitdagende markt en blijven investeren in toekomstige groei. In 2023 wordt doorgewerkt aan de realisatie van een nieuw te bouwen winkel in Woudenberg. Daarnaast wordt er verder geïnvesteerd in het optimaliseren van de winkels, waaronder de ombouw naar de Nieuwe Formule Standaard (NFS). Begin 2023 is de winkel in Zaltbommel al naar deze NFS-norm omgebouwd. Ook zal nader invulling worden gegeven aan de Welkoop Academy.

Financieel verslag 2022

van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A.

Financieel verslag

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(voor winstbestemming door de Algemene Ledenvergadering; x € 1.000)

	31-12-2022	01-01-2022
ACTIVA		
Vaste activa		
1. Materiële vaste activa	26.027	24.296
2. Financiële vaste activa	250	283
	26.277	24.579
Vlottende activa		
3. Voorraden	35.278	28.433
4. Vorderingen	30.332	26.126
5. Liquide middelen	3.048	6.403
	68.658	60.962
Totaal activa	94.935	85.541
PASSIVA		
6a. Eigen vermogen voor resultaatsbestemming	53.663	53.410
6b. Onverdeeld resultaat	3.531	253
6. Totaal eigen vermogen	57.194	53.663
7. Voorzieningen	8.335	11.381
8. Schulden op korte termijn	29.406	20.497
	29.406	20.497
Totaal passiva	94.935	85.541

GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING OVER 2022

(x € 1.000)

	2022	2021
9. Omzet	438.347	322.075
Ledenkorting	523	497
Prijsreductie	698	1.155
Bonuskorting	3.000	2.821
Extra AR voordeel	1.525	1.423
Betalingskorting	3.786	2.806
	9.532	8.702
Netto-omzet	428.815	313.373
Kosten grond- en hulpstoffen en handelsproducten	368.702	262.287
Brutomarge	60.113	51.086
Overige bedrijfsopbrengsten	802	576
	60.915	51.662
10. Salarissen	19.029	17.532
Sociale lasten	2.893	2.851
Pensioenen	1.885	1.721
Afschrijvingen materiële vaste activa	4.250	4.195
11. Overige bedrijfskosten	31.737	25.129
Totaal bedrijfskosten	59.794	51.428
BEDRIJFSRESULTAAT	1.121	234
Interestbaten	299	235
Interestlasten	-138	-155
	161	80
Financiële baten en lasten	161	80
RESULTAAT VOOR BELASTING	1.282	314
12. Belastingen	-339	-96
Belasting voorgaand jaar	2.588	35
Nettoresultaat	3.531	253

Financieel verslag

OVERZICHT VAN DE GECONSOLIDEERDE KASSTROMEN 2022

(x € 1.000)

	2022	2021
OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Bedrijfsresultaat	1.121	234
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen (en overige waardeverminderingen)	4.250	4.195
- Mutatie voorzieningen	681	619
Verandering in werkkapitaal:		
- Operationele vorderingen	-7.142	-3.950
- Voorraden	-6.845	-10.909
- Operationele schulden	8.909	-982
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-147	-11.027
Ontvangen/betaalde winstbelasting	1.458	-592
	1.458	-592
Kasstroom uit operationele activiteiten	2.432	-11.385
INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investerings in materiële vaste activa	-5.993	-4.468
Desinvesteringen in materiële vaste activa	13	70
Investerings in overige financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-5.980	-4.398
FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Ontvangsten uit langlopende schulden	33	28
Betaalde interest	160	81
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	193	109
Resultaat deelneming	0	0
Mutatie geldmiddelen	-3.355	-15.674
Stand begin boekjaar	6.403	22.077
Stand einde boekjaar	3.048	6.403
Mutatie	-3.355	-15.674

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode op basis van de geconsolideerde cijfers. De kasstroom betreft de mutatie in de post liquide middelen. De kasstromen zijn opgesplitst naar aard van de activiteiten en zijn te onderscheiden in operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling

Dit is de jaarrekening van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. gevestigd aan de Rijnhaven 14 te Wageningen, KVK-nummer 09077294. De belangrijkste activiteiten van de groep zijn het produceren en verkopen van diervoeders en de verkoop van diverse producten voor de agrarische sector.

Het boekjaar van de coöperatie is verdeeld in een aaneengesloten reeks van dertien perioden van vier weken. Het boekjaar eindigt met de dichtst bij 31 december liggende einddatum van een periode. Het boekjaar 2022 heeft betrekking op de periode van 2 januari 2022 tot en met 31 december 2022. Het vorige boekjaar had betrekking op de periode van 3 januari 2021 tot en met 1 januari 2022.

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's (€ 1 of € 1.000).

De jaarrekening is opgemaakt op 13 maart 2023. De coöperatie heeft zowel de enkelvoudige jaarrekening als de geconsolideerde jaarrekening opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. Hierbij inbegrepen is Richtlijn 620 van de Raad voor de Jaarverslaggeving, waarin specifieke bepalingen voor coöperaties zijn opgenomen.

Grondslagen voor consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens opgenomen van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. te Wageningen en van de onderstaande dochterondernemingen:

Naam	Vestigingsplaats	Deelnemingspercentage*
AgruniekRijnvallei Holding B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Voeders Holding B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Voer B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Biologisch B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Barneveld B.V.	Wageningen	100%
• Voermeesters B.V.	Wageningen	100%
• AR Coproducten B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Plant B.V.	Wageningen	100%
• Centrale Adviesdienst Fruitteelt B.V.	Wageningen	100%
• AR Bedrijfsontwikkeling B.V.	Wageningen	100%
• AgruniekRijnvallei Winkels B.V.	Wageningen	100%
• Rijnzate B.V.	Wageningen	100%

*Direct dan wel indirect.

De groepsmaatschappijen zijn volgens de integrale consolidatiemethode opgenomen. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen en vennootschappen waarin beslissende zeggenschap wordt uitgeoefend. De resultaten van overgenomen deelnemingen worden in de geconsolideerde exploitatierekening verantwoord vanaf de datum waarop beslissende zeggenschap op de deelnemingen is verkregen. Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling

Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. heeft direct danwel indirect een belang in drie vennootschappen welke niet zijn meegeconsolideerd, namelijk Bio-NL B.V. (79%) te Barneveld, Proefbedrijf Randwijk B.V. (33,3%) te Randwijk en BioEggie B.V. (11,6%) te Barneveld. Bij deze vennootschappen is geen sprake van overheersende zeggenschap en deze zijn daarom tegen nettovermogenswaarde opgenomen onder de financiële vaste activa.

Aangezien de exploitatierekening over 2022 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is (in de enkelvoudige jaarrekening) volstaan met weergave van een beknopte exploitatierekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge aandelenverhoudingen, schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd. Tevens zijn de resultaten op onderlinge transacties tussen groepsmaatschappijen geëlimineerd voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd en er geen sprake is van een bijzondere waardevermindering.

SALDEREN

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Waarderingsgrondslagen

ALGEMEEN

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgingsprijs- of de vervaardigingsprijs. In de balans, de exploitatierekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting. De cijfers van 2021 zijn waar nodig gerubriceerd om een vergelijking met 2022 mogelijk te maken.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen, natuurlijke personen en overige maatschappijen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan worden toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

SCHATTINGEN

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. De feitelijke uitkomsten kunnen van deze schattingen afwijken.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

De volgende posten in de jaarrekening vereisen naar de mening van de ondernemingsleiding in het bijzonder schattingen en veronderstellingen: afschrijvingspercentages materiële vaste activa, voorziening groot onderhoud, incourantheid voorraad en de voorziening oninbare debiteuren. Bij het opmaken van de jaarrekeningen heeft het management de impact van het coronavirus beoordeeld.

LEASING

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten worden geclassificeerd als operationele leases. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Classificatie van de lease vindt plaats op het tijdstip van het aangaan van de betreffende leaseovereenkomst.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen kostprijs, verminderd met de op lineaire basis bepaalde afschrijvingen, of tegen lagere bedrijfswaarde. De kostprijs van de genoemde activa bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. Materiële vaste activa worden in de balans verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de toekomstige prestatie-eenheden met betrekking tot dat actief zullen toekomen aan de onderneming en de kosten van het actief betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

De afschrijvingstermijnen zijn bepaald op basis van de geschatte economische levensduur. De afschrijvingen bedragen (uitgedrukt in een percentage van de aanschaffingswaarde) voor bestrating 10%, voor gebouwen (nieuwbouw) 3,3-5%, voor gebouwen (verbouwing) 10%, voor machines en installaties 5-25%, voor

inventarissen 20-33,3% en voor vervoermiddelen 20-25%. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt afgeschreven op het moment van ingebruikneming. Buiten gebruik gestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs dan wel de kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. Voor de kosten van het uitvoeren van groot onderhoud aan gebouwen en terreinen is een voorziening gevormd.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Het betreft hier deelnemingen gewaardeerd tegen de verkrijgingswaarde of tegen nettovermogenswaarde. Daarbij worden deelnemingen waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend, gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde. Indien en voor zover geheel of ten dele voor de schulden van de deelneming wordt ingestaan respectievelijk een feitelijke verplichting bestaat de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening opgenomen. In andere gevallen wordt de deelneming op nihil gewaardeerd. In de exploitatierekening wordt als resultaat verantwoord het bedrag waarmee de boekwaarde van de deelneming sinds de voorafgaande jaarrekening is gewijzigd als gevolg van het door de deelneming behaalde resultaat. Het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel van de vennootschap in de reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en passiva op het moment van de transactie van een deelneming wordt als goodwill aangemerkt en ineens ten laste van het eigen vermogen gebracht. De overige financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen reële waarde, verminderd met een voorziening voor oninbaarheid.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen) en overige vorderingen. Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen.

Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling

Kostprijshedge-accounting

Bij het toepassen van kostprijshedge-accounting zijn de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent dat indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, ook het derivaat tegen kostprijs wordt gewaardeerd. De afgedekte post is altijd in euro's en derhalve zijn er geen koersrisico's.

De vennootschap stelt door middel van een test periodiek de effectiviteit van de hedgerelatie vast. Dit gebeurt door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie en/of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie. Het hedge-instrument zal bij afsluiten nooit een ineffectiviteit mogen bevatten ten aanzien van de afgedekte posities.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

LIQUIDE MIDDELEN

Hierin zijn begrepen alle kasmiddelen en direct opvraagbare banktegoeden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

VOORRADEN

De voorraden grond- en hulpstoffen zijn gewaardeerd tegen kostprijs dan wel de lagere opbrengstwaarde. De voorraden gereed product en handelsgoederen worden gewaardeerd tegen kostprijs of te verwachten lagere opbrengstwaarden rekening houdend met incurantheid. De kostprijs van het gereed product, zijnde het totaal van de productiekosten, wordt vastgesteld met gebruikmaking van de fifo-methode (first-in first-out). De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, met aftrek van nog te maken kosten.

VORDERINGEN

De verstrekte leningen en overige vorderingen die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde plus transactiekosten en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

VOORZIENINGEN

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de exploitatierekening gebracht. De voorzieningen groot onderhoud, latente belastingen en overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De voorzieningen worden tegen contante waarde gewaardeerd als het effect van de tijdswaarde van geld materieel is.

Voorziening groot onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoegingen aan de voorziening worden bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt. Indien de kosten van groot onderhoud uitkomen boven de boekwaarde van de voor het desbetreffende actief aangehouden voorziening, worden de (meer)kosten verwerkt ten laste van de exploitatierekening.

Voorziening loondoorbetaling bij ziekte

De voorziening vanwege loondoorbetaling bij ziekte wordt gevormd voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend of geheel niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid.

KORTLOPENDE SCHULDEN

Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Kortlopende schulden zijn schulden met een looptijd korter dan één jaar.

PENSIOENEN

In voorgaande boekjaren was er sprake van een toegezegde premiebijdrageregeling die is ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij. De aan de pensioenuitvoerder te betalen premie wordt als last in de exploitatierekening verantwoord. De te betalen premie dan wel de vooruitbetaalde premie per jaareinde wordt als overlopend passief respectievelijk overlopend actief verantwoord. Dit betreft een middelloon-regeling, waarbij het actuariële risico volledig bij de verzekeraar ligt.

Met ingang van 2019 heeft Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. de volgende drie pensioenregelingen:

- 1) Molenaarspensioenfonds; hieronder vallen alle medewerkers, behalve die van AgruniekRijnvallei Winkels B.V. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise. De pensioengrondslag is gemaximeerd op het maximum premieloon werknemersverzekeringen. Het betreft een middelloonregeling. Actuele dekkingsgraad is 113,9% (december 2022).
- 2) Pensioenfonds Detailhandel; hieronder vallen alle medewerkers van AgruniekRijnvallei Winkels B.V. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise. De pensioengrondslag is gemaximeerd op het maximum premieloon werknemersverzekeringen. Het betreft een middelloonregeling. Actuele dekkingsgraad is 117,3% (december 2022).
- 3) Centraal Beheer APF; hieronder vallen alle medewerkers (inclusief AgruniekRijnvallei Winkels B.V.) met een salaris boven het maximum premieloon werknemersverzekeringen. Dit betreft een beschikbare premieregeling.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige

basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit leidt tot terugstorten of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

Buiten de premies die elke maand verschuldigd zijn aan het pensioenfonds, is er geen sprake van additionele verplichtingen tegenover het pensioenfonds en/of de medewerkers die deelnemen aan de pensioenregeling.

BELASTINGEN

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de groep, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. De latente belastingverplichtingen en -vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De (niet-)latente belastingverplichtingen en -vorderingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financierings-activiteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij

Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling

is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente als een uitgave uit operationele activiteiten.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

NETTO-OMZET

Als netto-omzet wordt verantwoord de opbrengsten uit de verkoop van goederen. Deze worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retourgoederen, tegemoetkomingen en kortingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de exploitatierekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retourgoederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

KOSTEN GROND- EN HULPSTOFFEN EN HANDELSPRODUCTEN

De inkoopwaarde betreft de kosten van grond- en hulpstoffen van de verkochte producten, dan wel de kosten ter verkrijging van de verkochte producten.

BRUTOMARGE

Voor de inrichting van de exploitatierekening is gebruikgemaakt van model E uit Besluit Modellen Jaarrekening (BMJ). Hoewel het subtotaal brutomarge niet is voorgeschreven en genoemd in het model volgens BMJ, is het een algemeen geaccepteerde toevoeging aan het model dat door veel Nederlandse ondernemingen wordt gehanteerd. Voor de belangrijkste stakeholders is de

performance van de organisatie door het toevoegen van de brutomarge inzichtelijk. Het genoemde model geeft het gewenste inzicht zoals vereist volgens artikel 362 lid 4 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en om deze reden wordt de brutomarge toegevoegd aan het model E vanuit BMJ. De som der bedrijfslasten is € 428.496.200.

PERSONEELSBELONINGEN

De beloningen van het personeel worden als last in de exploitatierekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de coöperatie. Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

OVERIGE BEDRIJFSKOSTEN

De overige bedrijfskosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Voorzienbare verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en er verder wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

INTERESTBATEN EN -LASTEN

Interestbaten hebben betrekking op uitgegeven leningen en andere vorderingen op derden. Interestlasten hebben betrekking op verplichtingen aan derden en vergoedingen aan banken.

RESULTAAT

Als resultaat is verantwoord de opbrengst van de in het boekjaar gerealiseerde transacties, verminderd met de aan het jaar toe te rekenen kosten op historische basis, rekening houdend met de nodig geachte mutaties in de voorzieningen en de over het resultaat verschuldigde belastingen. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

BELASTINGEN

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. De fiscale verliezen vanuit de beëindiging van de participatie in Ovogenetics B.V. zijn tegen nihil gewaardeerd.

GOING CONCERN

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling. Hoewel de coronapandemie ook van invloed was op onze activiteiten, zijn wij van mening dat deze geen materiële financiële gevolgen heeft. Op basis van de momenteel beschikbare informatie en aard van de bedrijfsactiviteiten van de onderneming, de inmiddels genomen maatregelen en bestaande liquiditeitsbuffer, wordt de bij het opmaken van deze jaarrekening gehanteerde continuïteitsveronderstelling niet geraakt.

CONTINUÏTEIT

De jaarrekening is opgemaakt op basis van de veronderstelling van continuïteit. Bestuur en directie hebben als doel het waarborgen van de continuïteit van de dienstverlening van AR. Hierbij worden zowel operationele als financiële aspecten in ogenschouw genomen. AR heeft een kostprijsplus-strategie inclusief rendementsgedreven activiteiten. Hiervoor wordt jaarlijks een begroting opgesteld met de focus zowel op de continuïteit van AR als op het bijdragen aan de continuïteit van haar leden. Hierbij worden de kernprocessen en de continuïteit daarvan nauwlettend gevolgd, zo ook de ontwikkelingen op politiek niveau en de consequenties hiervan voor haar leden/klanten.

2022 was een goed jaar voor coöperatie AR. De belangrijkste kengetallen in het kader van de continuïteitsveronderstelling zijn ultimo 2022 als volgt (gebaseerd op de definitieve geconsolideerde jaarrekening 2022 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A):

- Groepsvermogen: € 57.194.000 (2021: € 53.663.000)
- Resultaat: € 3.530.500 (2021: € 253.000)
- Werkkapitaal: € 39.252.200 (2021: € 40.465.100)
- Solvabiliteit: 60,2% (2021: 62,7%)
- Liquiditeit: € 3.047.500 (2021: € 6.402.900)
- Operationele kasstroom: € 2.432.000 (2021: - € 11.385.000)

In de eerste helft van 2022 ontstond door de sterk stijgende prijzen van grondstoffen en energie een grote liquiditeitsbehoefte. Zekerheidshalve heeft AR daarom een kredietmogelijkheid afgesloten. Daarvan is in 2022 echter geen gebruik gemaakt. Dit is verwerkt in de jaarrekening en de toelichting daarop. Een coöperatie is er niet voor de korte termijn en heeft een langetermijndoelstelling die door haar leden wordt onderschreven. De verwachting is dat AR ook in de (nabije) toekomst kan blijven voldoen aan deze visie en dat de organisatie voldoende kasstromen blijft genereren om aan haar verplichtingen te blijven voldoen. Op grond hiervan zijn bestuur en directie van mening dat de continuïteit van AR is gewaarborgd.

Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling

Fraude en onregelmatigheden

- Directie en management hebben in 2022 een fraudelijst compliance wet- en regelgeving uitgewerkt, met daarin een risicoanalyse. Hieruit kwam naar voren dat op enkele onderdelen in de bedrijfsvoering sprake is van een hoger dan gemiddeld risico op non-compliance. Deze risico's krijgen aandacht en waar nodig zullen beheersingsmaatregelen worden aangescherpt. Deze worden periodiek geauditeerd en tussentijds vinden er reviews plaats.
- Externe partijen kunnen erop vertrouwen dat AR en haar medewerkers op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zakendoen. AR heeft een gedragscode die door iedere medewerker bij indiensttreding wordt ondertekend. Het belang van de gedragscode en de naleving wordt periodiek benadrukt en is onderwerp van gesprek tussen leidinggevende en medewerker. Er zijn een vertrouwenspersoon en een meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld. De gedragscode is opgenomen in het bedrijfsreglement en voor de medewerkers eveneens beschikbaar via het intranet.
- De (financiële) processen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheiding. Hiermee wordt voorkomen dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwikkelen en toegang heeft tot activa.
- Ondanks alle beheersmaatregelen resteren het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governancestructuur, procuratieregelingen, een open cultuur waarbij men elkaar durft aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon en periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersmaatregelen moeten eraan bijdragen dat het management deze niet eenzijdig kan doorbreken. Intern gebeurt dit onder andere door directie en controlling. Ook instanties als NVWA en Skal controleren de werkwijze.
- Gezien de aard van het product, de markt waarin AR zich begeeft en de landen waarmee zaken wordt gedaan, onderkent de directie ook een extern risico op non-compliance. AR heeft goed inzicht in de risico's die er zijn en geeft continu aandacht aan het beheersbaar houden van de risico's. Dit doet zij bijvoorbeeld door te werken met leveranciers die aangesloten zijn bij SecureFeed, GMP+ en andere kwaliteitssystemen. Waar nodig worden risicoprocedures aangescherpt.
- De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Gezien de activiteiten van AR heeft informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude, privacy en daarmee samenhangend de reputatie een hoge prioriteit.
- Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast worden de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersmaatregelen geborgd. In 2023 worden deze taken specifiek bij een medewerker ondergebracht. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel via interne audits als via diverse externe protocollen. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.
- In 2022 is een bewustwordingscampagne cyberweerbaarheid voorbereid. De uitrol is begin 2023 gestart. Via een digitale leeromgeving worden medewerkers via maandelijkse modules getraind op cybersecurity en bescherming tegen cybercriminaliteit zoals oplichting, hacken en datalekken.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(in euro's)

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Inventarissen en vervoermiddelen	Totaal
1. Materiële vaste activa				
Stand per 1 januari 2022				
Aanschafwaarde	53.204.100	57.396.900	14.871.900	125.472.900
Cumulatieve afschrijving	40.342.200	47.367.500	13.466.900	101.176.600
Boekwaarde per 1 januari 2022	12.861.900	10.029.400	1.405.000	24.296.300
MUTATIES IN BOEKWAARDE				
Investerings	2.243.600	1.790.500	1.959.300	5.993.400
Desinvesteringen aanschafwaarde	-4.500	-635.100	-484.500	-1.129.100
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	635.100	481.500	1.116.100
Afschrijvingen	-735.100	-2.735.600	-778.900	-4.249.600
Saldo	1.504.000	-945.100	1.171.900	1.730.800
Stand per 31 december 2022				
Aanschafwaarde	55.443.200	58.552.300	16.341.700	130.337.200
Cumulatieve afschrijving	41.077.300	49.468.000	13.764.800	104.310.100
Boekwaarde per 31 december 2022	14.365.900	9.084.300	2.576.900	26.027.100

WOZ-waarde bedrijfsgebouwen en terreinen 2022 € 33.469.000 (2021: € 32.338.000). Activa in ontwikkeling € 900.000 (2021: € 1.299.500). Hiervan heeft € 447.200 betrekking op immateriële vaste activa. Deze zal bij ingebruikname hieronder worden geclassificeerd.

	Overige deelnemingen	Leningen u.g.	Totaal
2. Financiële vaste activa			
Boekwaarde per 1 januari 2022	161.500	121.900	283.400
Desinvesteringen	-	-33.400	-33.400
Boekwaarde per 31 december 2022	161.500	88.500	250.000

Onder de post andere deelnemingen zijn opgenomen de deelnemingen waarover de coöperatie geen overheersende zeggenschap heeft. Over het saldo van de leningen u.g. wordt een rentevergoeding ontvangen. Deze vergoeding is evenals de looptijd van deze vorderingen variabel.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(in euro's)

3. Voorraden	31-12-2022	01-01-2022
Grond- en hulpstoffen	19.096.900	15.686.900
Gereed product en handelsgoederen (inclusief voorziening incourantheid)	16.181.400	12.746.100
	35.278.300	28.433.000
Voorziening incourantheid 2022: € 1.451.700 (2021: € 560.400)		
4. Vorderingen	31-12-2022	01-01-2022
Handelsdebiteuren	23.189.800	17.109.900
Belastingen en premies sociale verzekeringen	3.572.400	6.508.300
Latente belastingvorderingen	-	4.800
Overige vorderingen en overlopende activa	3.569.500	2.502.900
	30.331.700	26.125.900
Op de handelsdebiteuren is een voorziening van € 2.320.000 (2021: € 2.841.100) in mindering gebracht. Onder de handelsdebiteuren is voor een totaal van € 15.033.300 aan vorderingen op leden opgenomen. De vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.		
5. Liquide middelen	31-12-2022	01-01-2022
Banken	3.012.600	6.364.400
Kas	34.900	38.500
	3.047.500	6.402.900
Van de liquide middelen is € 967.900 beklemd voor rechtengelden (2021: € 1.162.000), de overige liquide middelen staan ter vrije beschikking.		

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(in euro's)

6a. Eigen vermogen

STATUTAIRE RESERVES

Algemene statutaire reserve

Stand per begin boekjaar

42.225.000

Toevoeging uit resultaat vorig boekjaar

253.300

Stand per einde boekjaar

42.478.300

Reserve bedrijfs- en marktrisico's

Stand per einde boekjaar conform begin boekjaar

5.558.800

Reserve financiering nieuwbouw

Stand per einde boekjaar conform begin boekjaar

5.626.300

TOTAAL STATUTAIRE RESERVES

53.663.400

Het eigen vermogen per 31 december 2022 bedraagt na verwerking van het nettoresultaat € 53.663.400.
Het totaalresultaat is gelijk aan het nettoresultaat voor het boekjaar 2022.

6b. Onverdeeld resultaat

Stand per begin boekjaar

253.300

Toevoeging aan reserves

-253.300

Resultaat boekjaar

3.530.500

Stand per einde boekjaar

3.530.500

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(in euro's)

7. Voorzieningen	01-01-2022	Dotatie	Onttrekkingen	31-12-2022
Overige personeelsverplichtingen	1.631.600	40.200	411.500	1.260.300
Groot onderhoud	5.224.900	1.352.600	410.000	6.167.500
Latente belastingen	4.001.800	-	3.727.300*	274.500
Overige voorzieningen	523.100	190.000	80.000	633.100
	11.381.400	1.582.800	4.628.800	8.335.400

De voorzieningen hebben over het algemeen een langlopend karakter. Van de personeelsverplichtingen heeft € 365.100 een looptijd korter dan 1 jaar.

De overige voorzieningen hebben betrekking op kosten in verband met het verwijderen van asbest en bodemsanering, te verwachten claims en extra kosten in verband met de verplaatsing van activiteiten. De voorzieningen voor claims hebben een kortlopend karakter.

De actieve en passieve belastingposities zijn in de jaarrekening gesaldeerd weergegeven. In totaal zit in dit bedrag € 2.274.000 aan actieve latentie gesaldeerd, waarvan € 874.000 toeziet op tijdelijke waarderingsverschillen en € 1,4 miljoen op een actieve latentie als gevolg van compensabele verliezen. Hiervan is het grootste gedeelte langlopend.

*Uit de onttrekking is € 1,4 miljoen vrijgevallen in het resultaat.

8. Kortlopende schulden	31-12-2022	01-01-2022
Crediteuren	17.561.800	11.143.800
Schulden aan pensioenfondsen	309.900	297.000
Personeelskosten	2.864.900	2.734.000
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.594.900	772.000
Overige schulden en overlopende passiva	7.073.800*	5.549.900
	29.405.300	20.496.700

*€ 967.900 heeft betrekking op posities voor rechtengelden (2021: € 1.162.000).

Onder de overige schulden is opgenomen de reële waarde van derivaten ter hoogte van € 62.400.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2022

(in euro's)

Niet in de balans opgenomen regelingen

Per balansdatum zijn borgstellingen afgegeven van € 54.500. Tevens zijn langlopende huur- en operationele leaseverplichtingen aangegaan waarvan de looptijd korter is dan vijf jaar voor een bedrag van € 1.728.900. Van deze overeenkomsten vervalt € 1.092.800 tussen één en vijf jaar. Per balansdatum zijn langlopende huur- en operationele leaseverplichtingen aangegaan waarvan de looptijd korter is dan tien jaar voor een bedrag van € 595.000. Van deze verplichtingen vervalt € 525.000 tussen één en tien jaar. De leasebetalingen over de leaseperiode worden in de exploitatierekening verantwoord. Ter zake van investeringen in materiële vaste activa zijn verplichtingen aangegaan van € 1.532.000. Ten behoeve van de verlaging van de leasekosten wordt de investering van de leaseauto's gefinancierd. Hiervoor geldt een pandrecht. AgruniekRijnvallei Holding B.V. heeft een koopovereenkomst met een gemeente getekend voor de aankoop van grond voor een mogelijke bedrijfsverplaatsing van een van de AR-winkels. Diverse ontbindingsclausules zijn opgenomen in de koopovereenkomst met een geldigheid tot 1 mei 2023. De onderneming beschikt per 24 mei 2022 over een kredietfaciliteit ter hoogte van € 5.000.000 met een looptijd van twee jaar. De rente bestaat uit het gemiddelde van het in een kalendermaand vastgestelde 1-maands Euribortarief met een opslag van 1,8%-punt. De kredietprovisie bedraagt 0,25% per jaar. Voor deze faciliteit geldt een zekerheid in de vorm van een pandrecht op voorraden en debiteuren. Per balansdatum is er geen beroep gedaan op de faciliteit.

Gebeurtenissen na balansdatum

Op 1 maart 2023 heeft AgruniekRijnvallei Voeders Holding B.V. Vissers Mengvoeders Beheer B.V. en onderliggende deelneming voor 100% overgenomen. De koopsom bestaat uit een vast bedrag van € 4,5 miljoen en een variabel deel op basis van de reële waarde van het werkkapitaal op 1 maart 2023. De financiering zal deels uit eigen middelen en deels uit een af te sluiten hypothecaire financiering bestaan van € 4 miljoen voor de locatie. Er zal geen sprake van goodwill en voorzieningen zijn in verband met inkrimpen of beëindigen van activiteiten.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2022

9. Omzet (x € 1.000)

	2022	2021
Veevoerders	374.212	267.378
Handelsactiviteiten en dienstverlening	74.415	61.109
	448.627	328.487
Af: interne omzet	10.280	6.412
Geconsolideerd	438.347	322.075

Van de omzet is bijna 69% geleverd aan leden.
De activiteiten van de coöperatie vinden hoofdzakelijk in Nederland plaats.

10. Omvang personeel

Het gemiddeld aantal medewerkers in fte's kan als volgt worden weergegeven:

	2022	2021
Directie, verkoop en administratie	134,7	133,0
Productie en expeditie	117,4	110,3
Winkels	80,1	76,6
	332,2	319,9

11. Overige bedrijfskosten

De belangrijkste kosten die onder overige bedrijfskosten zijn opgenomen, hebben betrekking op vrachtkosten € 8.213.900 (2021: € 6.019.700), energiekosten € 6.567.000 (2021: € 4.155.400), onderhouds- en reparatiekosten € 5.891.900 (2021: € 5.180.700) en algemene kosten € 11.065.000 (2021: € 9.101.400).

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING 2022

12. Belastingen (x € 1.000)

De in de exploitatierekening verwerkte belasting is aldus bepaald:

Resultaat voor belastingen

Verschuldigde vennootschapsbelasting (25,8%)

Beperkt aftrekbare kosten

Verschuldigde vennootschapsbelasting voorgaande jaren

Effectieve belastingdruk in 2022: -175,7% (2021: 19,4%)

Belastingdruk exclusief vennootschapsbelasting voorgaande jaren: 28,4%

	2022	2021
Resultaat voor belastingen	1.282	314
Verschuldigde vennootschapsbelasting (25,8%)	-321	-80
Beperkt aftrekbare kosten	-18	-16
Verschuldigde vennootschapsbelasting voorgaande jaren	2.588	35
Effectieve belastingdruk in 2022: -175,7% (2021: 19,4%)	2.249	-61

Bezoldiging van bestuurders

Gezamenlijk ontvingen de bestuurders over 2022 een vergoeding van € 115.300 (2021: € 115.300). Hiervan heeft 50% betrekking op de vergoeding voor lidmaatschap van het bestuur en 50% voor lidmaatschap van de raad van commissarissen.

Risicoparagraaf

- **Kasstroomrisico's.** De vennootschap loopt geen renterisico over rentedragende vorderingen en rentedragende langlopende en kortlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen). Voor schulden met variabele renteaftspraken loopt de vennootschap risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Aangezien AR op dit moment geen krediet heeft opgenomen met variabele rente en gezien de relatief beperkte omvang van de op te nemen kredietfaciliteit is het risico dat AR loopt ten aanzien van de variabele rente zeer beperkt.
- **Liquiditeitsrisico's.** De vennootschap kan gebruikmaken van kredietfaciliteiten. Voor zover noodzakelijk worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten. De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van liquiditeitsprognoses. Het management ziet erop toe dat voor de onderneming steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. De onderneming beschikt per 24 mei 2022 over een kredietfaciliteit ter hoogte van € 5.000.000 met een looptijd van twee jaar. De rente bestaat uit het gemiddelde van het in een kalendermaand vastgestelde 1-maands Euribortarief met een opslag van 1,8%-punt. De kredietprovisie bedraagt 0,25% per jaar. Voor deze faciliteit geldt een zekerheid in de vorm van een pandrecht op voorraden en debiteuren. Per balansdatum is er geen beroep gedaan op de faciliteit.
- **Kredietrisico's.** Het maximale kredietrisico dat wordt gelopen is toegelicht onder de specifieke toelichtingen bij de genoemde posten. Een derivaat, verwerkt met kostprijshedge-accounting is bedoeld om sterke prijsringschommelingen in de markt af te dekken. Het maximale kredietrisico ten aanzien van derivaten voor AR is nihil.
- **Prijrisico's.** Als gevolg van binnenlandse activiteiten loopt de onderneming uit hoofde van in de balans opgenomen vorderingen en schulden geen prijsrisico. Contracten en overeenkomsten worden in euro's afgesloten. Het risico wordt verder gemitigeerd door het nemen van diverse inkoopposities.

Bestemming resultaat en overige gegevens

Bestemming resultaat

VOORSTEL TOT BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Aan de Algemene Vergadering wordt voorgesteld akkoord te gaan met het besluit van het bestuur om in overeenstemming met artikel 27.2 van de statuten van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. het resultaat ad. € 3.530.500 te reserveren ten gunste van de statutaire reserve als bedoeld in artikel 27.3 van de statuten.

Overige gegevens

STATUTAIRE AANSPRAKELIJKHEID

De leden zijn tegenover de coöperatie niet aansprakelijk voor een tekort.

STATUTAIRE REGELING BESTEMMING RESULTAAT

Conform artikel 27 van de statuten staat de winst ter beschikking van de Algemene Vergadering. Artikel 27 van de statuten luidt als volgt:

- lid 1: Van de winst over enig boekjaar genoten zal allereerst worden gereserveerd een bedrag dat nodig is voor de noodzakelijke voorzieningen alsmede een bedrag gelijk aan de winst die kan worden toegerekend aan de verkoop in het desbetreffende boekjaar van materiële en/of financiële vaste activa.
- lid 2: Het bestuur bepaalt welk gedeelte van het na toepassing van het in artikel 27.1 resterende bedrag wordt gereserveerd.
- lid 3: De in overeenstemming met het bepaalde in de artikelen 27.1 en 27.2 gevormde reserve mag tijdens het bestaan van de coöperatie niet onder de leden worden verdeeld. Een in enig jaar geleden verlies zal hierop kunnen worden afgeschreven.
- lid 4: Het na reservering overblijvende gedeelte van de winst staat ter beschikking van de Algemene Vergadering.
- lid 5: Ingeval er ten gevolge van een uitkering aan leden-rechtspersonen een belastingnadeel voor de coöperatie ontstaat, kan het bestuur bepalen dat dit belastingnadeel op die leden-rechtspersonen, ieder voor het hem toerekenbare deel daarvan, wordt verhaald en tevens de wijze van dat verhaal.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A Verklaring over de samengevatte jaarrekening 2022

ONS OORDEEL

De samengevatte jaarrekening over de periode van 2 januari 2022 tot en met 31 december 2022 (hierna: 'de samengevatte jaarrekening') van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. te Wageningen is ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening over de periode van 2 januari 2022 tot en met 31 december 2022 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A.

Naar ons oordeel is de bijgesloten samengevatte jaarrekening in alle van materieel zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening over de periode van 2 januari 2022 tot en met 31 december 2022 van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. op basis van de grondslagen zoals beschreven in 'Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling' in de toelichting.

De samengevatte jaarrekening bestaat uit:

1. de samengevatte balans per 31 december 2022;
2. de volgende overzichten over de periode van 2 januari 2022 tot en met 31 december 2022:
 - het samengevatte overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het samengevatte mutatieoverzicht eigen vermogen en het samengevatte kasstroomoverzicht;
 - de bijbehorende toelichtingen.

SAMENGEVATTE JAARREKENING

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van Titel 9, Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening en onze verklaring daarbij kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. en onze controleverklaring daarbij. De samengevatte jaarrekening en de gecontroleerde jaarrekening bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 13 maart 2023.

DE GECONTROLEERDE JAARREKENING EN ONZE CONTROLEVERKLARING DAARBIJ

Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij de gecontroleerde jaarrekening over de periode van 2 januari 2022 tot en met 31 december 2022 (hierna: 'de samengevatte jaarrekening') van Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. in onze controleverklaring van 13 maart 2023.

B Beschrijving van verantwoordelijkheden voor de samengevatte jaarrekening

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR VOOR DE SAMENGEVATTE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de samengevatte jaarrekening op basis van de grondslagen zoals beschreven in punt 'Grondslagen voor de waarde- en resultaatbepaling' van de toelichting.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel of de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent is met de gecontroleerde jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810 'Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten'.

Arnhem, 13 maart 2023

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Drs. C.F.J. (Carlo) Beuting RA

AR realiseert

Land- en tuinbouwcoöperatie AgruniekRijnvallei U.A. Rijnhaven 14, Postbus 610, 6700 AP Wageningen
T 0317-499599, info@argroep.nl, www.argroep.nl